Ազգ
Azg armenian daily
3 ՅՈՒԼԻՍ 1999 ՇԱԲԱԹ #123 (1868)

ԼՂՀ պաշտպանության նախարար դեռեւս չի նշանակվել

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՅՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ԼՂՀ-ում ընթացքի մեջ է կառավարության նոր կազմի ձեւավորումը։ ԼՂՀ նախագահի մամուլի քարտուղար Ժաննա Կրիկորովան տեղեկացրեց, որ էկոնոմիկայի եւ կառուցվածքային բարեփոխումների նախարար է նշանակվել Բենիկ Բաբայանը, մշակույթի նախարար՝ Արմեն Սարգսյանը, արտաքին գործերի նախարար՝ Նաիրա Մելքումյանը, ազգային անվտանգության պետական վարչության պետ՝ Դավիթ Օհանյանը, ֆինանսների նախարար՝ Սպարտակ Թեւոսյանը։

Պատասխանելով Արմենպրեսի հարցին, մամուլի քարտուղարն ասաց, որ հուլիսի 2-ի, ժամը 13.00-ի դրությամբ պաշտպանության նախարարի նշանակման մասին հրամանագիր դեռեւս չկա։

«Նոյյան տապանը» լրացնում է, ներքին գործերի նախարար է նշանակվել Արթուր Աղաբեկյանը, իսկ կրթության՝ Արցախի պետական համալսարանի դասախոս Համլետ Գրիգորյանը։

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ

Կաթողիկոսական տեղապահ կընտրվի կիրակի երեկոյան

Այս օրերին Երեւան ժամանող օտար ջին չվերթերի կարեւորագույն ուղեւորները Հայ առաքելական եկեղեցու բարձրաստիճան հոգեւորականներն են։ Երեկ հետմիջօրեին մայրաքաղաք ժամանեցին Երուսաղեմի հայոց պատրիարք Տ. Թորգոմ արք. Մանուկյանը եւ Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք Մեսրոպ արք. Մութաֆյանը, որոնց դիմավորում էր Մայր աթոռի միաբանների պատկառելի պատվիրակություն։

Կիրակի երեկոյան Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնում տեղի կունենա Գերագույն հոգեւոր խորհրդի (ԳՀԽ) ու եպիսկոպոսաց ժողովի միացյալ նիստ, որը պիտի ընտրի կաթողիկոսական փոխանորդ։ Հիշեցնենք, որ ըստ մեր եկեղեցու ներքին կանոնադրության, վերջինս վարում է կաթողիկոսարանի ընթացիկ գործերը, կազմակերպում նոր կաթողիկոսի ընտրությունը եւ նախագահում Ազգային եկեղեցական ժողովը, որն ընտրելու է Ամենայն հայոց կաթողիկոսին։

ՀԳԽ-ի կազմում են նախագահ՝ Ամենայն հայոց կաթողիկոս (թափուր է), ատենապետներ Թորգոմ արք. Մանուկյան եւ Մեսրոպ արք. Մութաֆյան, անդամներն են Վաչե արք. Հովսեփյանը (ԱՄՆ-ի Արեւմտյան թեմի առաջնորդ), Գեւորգ արք. Սերայդարյան (Վրաստանի թեմի առաջնորդ), Ներսես արք. Պոզապալյանը (Մայր աթոռի դիվանապետ), Գարեգին արք. Ներսիսյանը (կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ, Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդ), Տիրան արք. Կյուրեղյանը (Ռուսաստանի թեմի առաջնորդ), Խաժակ արք. Պարսամյանը (ԱՄՆ-ի Արեւելյան թեմի առաջնորդ), Նաթան եպս. Հովհաննիսյանը (Ուկրաինայի) թեմի առաջնորդ, Աստղիկ եպս. Արիստակեսյանը (Արմավիրի թեմի առաջնորդ), Պարգեւ արք. Մարտիրոսյանը (Արցախի թեմի առաջնորդ), Աբրահամ եպս. Մկրտչյանը (Սյունյաց թեմի առաջնորդ), հանրապետության ժողովրդական նկարիչ Գրիգոր Խանջյանը, ՀԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի բաժնի վարիչ, պրոֆեսոր Պիոն Հակոբյանը, ՀԳԱԱ ակադեմիկոս-քարտուղար Վլադիմիր Բարխուդարյանը։ Տես ► էջ 2

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ

Կկայանա՞ արդյոք ռազմական դաշինք Հայաստանի, Հունաստանի եւ Իրանի միջեւ

Հայաստանի ԱԳՆ ներկայացուցիչը դաշինքը բացառում է

Պաշտոնական Աթենքը եւ Թեհրանն արդեն հրապարակել են հայ-հունա-իրանական ռազմական պակտի ստորագրման մոտավոր օրը՝ 1999 թ. հուլիսի 12, հաղորդում է Ննարք գործակալությունը։

Հունաստանի հանրապետության պաշտպանության նախարար Ապոստոլոս-Աթանասիոս Ցոխածոպուլոսը վերջերս Իրան կատարած իր այցի ժամանակ հայտարարել է, որ Հայաստանի, Հունաստանի եւ Իրանի պաշտպանական գերատեսչությունների ղեկավարների հուլիսի 12-ին Աթենքում պլանավորված հանդիպման ընթացքում կստորագրվի ռազմական համագործակցության մասին պայմանագիր, որը կոչված կլինի ապահովելու Հայաստանի, Իրանի եւ Հունաստանի անվտանգությունը եւ նպաստելու տարածաշրջանային անվտանգության եւ խաղաղության հաստատմանը։

Հունաստանի, Հայաստանի եւ Իրանի (ՀՀԻ) ռազմական պակտը արեւմտյան վերլուծաբաններն արդեն որակել են որպես «ՆԱՏՕ-ի դեմ ուղղված» եւ մասնավորապես՝ Թուրքիայի, չնայած նրան, որ Հունաստանն ինքը Հյուսիսատլանտյան դաշինքի անդամ է։ Նրանց կարծիքով, ՀՀԻ ռազմական դաշինքի ծագումը լիովին համապատասխանում է Ռուսաստանի շահերին, որը սերտ կապերով միացած է Հայաստանի, Իրանի, Հունաստանի հետ։ Միեւնույն ժամանակ, ՀՀԻ-ն կարող է ՎՈՒԱՄ-ի հակակշիռը դառնալ եւ փաստորեն մեկուսացնել Վրաստանին ու Ադրբեջանին, որոնք բացահայտ նատօյամետ քաղաքականություն են վարում։

Իր հերթին Նոյյան տապան գործակալությունը հաղորդում է, որ Հայաստանի ԱԳՆ ստորաբաժանումների վերահսկման եւ միջազգային անվտանգության վարչության պետ Վահրամ Գաբրիելյանը «Ազատություն» ռադիոկայանին «ամենայն պատասխանատվությամբ» հայտարարել է, որ նման ռազմական դաշինքի մասին ոչ մի խոսք լինել չի կարող։

«Մենք փորձել ենք ճշտել, թե արդյոք Հունաստանի պաշտպանության նախարարն այդպիսի հայտարարություն արե՞լ է, թե՞ չէ։ Մենք կարծում ենք, որ դա տեղեկատվության սխալ մեկնաբանություն է։ Հունաստանը ՆԱՏՕ-ի անդամ է եւ ոչ մի այլ ռազմական դաշինք չի կարող կնքել եւ եթե կնքի, ապա պետք է ամբողջովին վերանայի իր հարաբերությունները ՆԱՏՕ-ի հետ։ Հուլիսի 12-ին Հայաստանի ներկայացուցիչները Աթենք մեկնելու են, բայց ոչ մի ռազմական պակտ ստորագրելու մասին խոսք չի լինի։ Հուլիսի 5-ին հրավիրած մամլո ասուլիսում ՀՀ արտգործնախարար Վ. Օսկանյանը հերքելու է այդ լուրը»։

ՌԱԿ Կենտրոնական վարչությունը ցավակցում է

Այս օրերին ցավակցական բազմաթիվ հեռագրեր է ստանում Մայր աթոռ Ս. Էջմիածինը Գարեգին Ա կաթողիկոսի մահվան կապակցությամբ։ Ցավակցական հեռագրեր են ստացվել նախագահներ Բորիս Ելցինից, Բիլ Քլինթոնից, Ժակ Շիրակից, այլ երկրների ղեկավարներից, քույր եկեղեցիների հոգեւոր պետերից, Հայ եկեղեցու թեմերից, միջազգային թե հայկական կազմակերպություններից, նշանավոր անհատներից՝ ինչպես Շառլ Ազնավուրը։ Երեկ կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ Գարեգին արք. Ներսիսյանի անունով ցավակցական նամակ ստացվեց նաեւ Ռամկավար Ազատական կուսակցության Կենտրոնական վարչությունից, ատենապետ Հայկազեն Ուզունյանի եւ ատենադպիր դոկտ. Հարություն Արզումանյանի ստորագրությամբ, ուր մասնավորապես ասվում է.

Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան Կեդրոնական վարչութեան եւ համայն անդամակցութեան կողմէ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Ձեզի, Ս. Էջմիածինի Միաբանութեան եւ համայն հայ ժողովուրդին, Ամենայն Հայոց Հայրապետ Գարեգին Ա կաթողիկոսի վախճանման առթիւ։

Վեհափառն իր հոգեւորական կեանքը նուիրեց Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ պայծառացման, մասնաւորապէս եկեղեցիներու համաշխարհային ընտանիքին ներս։ Ան բերաւ նոր շունչ մը հայ եկեղեցական դաշտէն ներս։

Կրկին անգամ յայտնելով մեր ցաւակցութիւնները Ձեզի եւ մեր հոգեւոր ղեկավարութեան, կը մաղթենք, որ շուտով սուգի քողը վերնայ Ս. Էջմիածնի երկնակամարէն՝ արժանաւոր նոր ընտրեալ հայրապետով մը։

ՀՀ վարչապետը մեկնելու է Մոսկվա

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՅՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը հուլիսի 2-ին տարածել է մի հաղորդագրություն, որում ասվում է, թե հուլիսի 19-20-ը ՀՀ վարչապետ Վազգեն Սարգսյանը աշխատանքային այցով մեկնելու է Մոսկվա եւ հանդիպելու է ՌԴ վարչապետ Սերգեյ Ստեպաշինի հետ։ ՀՀ կառավարությունից հայտնեցին, որ այցի ժամկետները դեռեւս ճշտվում են դիվանագիտական շրջանակներում։

Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահները պատրաստ են Թբիլիսիում հանդիպելու Շեւարդնաձեի նախաձեռնությունը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 2 ՅՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ։ Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը պատրաստ են այս տարի Թբիլիսիում Հարավային Կովկասի պետությունների ղեկավարների հանդիպում անցկացնելու Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի նախաձեռնությանը, հայտարարել է Վրաստանի արտգործնախարար Իրակլի Մենագարիշվիլին՝ հուլիսի 1-ին կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ։ Նա նշել է, որ «նման հանդիպում անցկացնելու ժամկետները դեռեւս չեն որոշվել, ներկայումս խորհրդատվություններ են անցկացվում»։

«Ես կարծում եմ, որ այս տարի Թբիլիսիում նման հանդիպում կկայանա», կարծիք է հայտնել նախարարը, ավելացնելով, որ հանդիպման գլխավոր թեման կլինեն տարածաշրջանային համագործակցության զարգացմանն առնչվող հարցերը։ Վրաստանի արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավարի ասելով, չի բացառվում, որ ապագայում Հարավային Կովկասի երկրների ղեկավարների հանդիպումներ կայանան նաեւ Բաքվում ու Երեւանում։ Իրակլի Մենագարիշվիլին ընդգծել է, որ առաջին անգամ Էդուարդ Շեւարդնաձեն նման համաժողովի անցկացման գաղափարը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներին շարադրել է Վաշինգտոնում։ Այդ առաջարկության համաձայնությունը Վրաստանի նախագահն ստացել է հունիսին՝ Եվրամիության հետ Հարավային Կովկասի պետությունների գործընկերության եւ համագործակցության շուրջ համաձայնագրերի ուժի մեջ մտնելուն նվիրված Լյուքսեմբուրգում կայացած արարողության ժամանակ։

Թուրքիայի ԱԳՆ-ն դեմ է Օջալանի մահապատժին

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 2 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Թուրքական թերթերն այս հարցն են առաջադրել որպես հանրությանը հուզող գլխավոր թեմա։ Երկրի արտգործնախարարությունը լրջորեն ուսումնասիրում է այդ հարցը, թե Թուրքիայի շահերին որքանո՞վ է հարիր Օջալանի դեմ արձակված մահապատժի գործադրումը։ ԱԳՆ-ում տիրապետող է այն կարծիքը, որ Օջալանին կախելը երկրի շահերին չի ծառայում։

Դիվանագետների կարծիքով, իրականացվել են Օջալանի ծերբակալությունից ակնկալվող երեք ռազմավարական նպատակները. ծերբակալությունը, ծերբակալությունից հետո նոր ղեկավարի ընտրությունների հետ կապված պառակտումները Օջալանի ղեկավարած կուսակցությունում։ Երրորդ եւ հիմնական նպատակն է Թուրքիայի դեմ գործող երկրների դեմ Օջալանի օգտագործումը։ Վերջինիս որոշ խոստովանություններն արդեն գործածվել են Հունաստանի կամ Իտալիայի դեմ։

Այս երեք նպատակներից բացի կան նաեւ արտաքին ազդակներ։ Թուրքիան ձգտում է ամբողջանալ եվրոպական կառույցների հետ եւ եթե մահապատիժը գործադրվի՝ կխոչընդոտվեն իր հարաբերությունները Եվրոպայի հետ։ Թուրքիայի դեմ է կանգնած նաեւ Եվրոպայի Մարդու իրավունքների դատարանը, որը պահանջում է չգործադրել մահապատիժը։

ՀԱՅՐ ԽՆԴԻՐ

Հացահատիկի ցերցված պակաս Հայաստանում

Մեկ պարկ ալյուրի գինն անեց մինչեւ 8800 դրամ

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Թեեւ հին իմաստությունը պնդում է, որ ոչ միայն հացիվ, այլեւ բանիվ է կանգուն երկիրը, սակայն համապարփակ հացը հիմքն է ցանկացած կեցության։ Հայաստանը տարեկան սպառում է 120-150 հազար տոննա ցորեն։ Առ այսօր մթերված է ընդամենը 37 հազար։ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներից ամենամյա պարենային վարկի հաշվին կառավարությունն ակնկալում է գնել 74 հազար տոննա ցորեն, ամենալավ դեպքում հաշվարկներով այդ ցորենը Հայաստան կհասնի օգոստոսի վերջին։ Նշենք, որ ԱՄՆ պարենային վարկով այս տարի գնվող հացահատիկը 16000 տոննայով պակաս է անցած տարվա ցուցանիշից (98-ին այս վարկի միջոցներով Հայաստան է ներմուծվել 90 հազար տոննա ցորեն)։ Ցորենի տեղական մթերումների ծավալը, ըստ գյուղնախարարության կանխատեսումների, կկազմի 20 հազար տոննայից ոչ ավելի, գրեթե այդքան էլ կմնա գյուղացիների ծեռքում։ Հայաստանի գյուղատնտեսությունն ապահովում է մեզ անհրաժեշտ հացահատիկի լավագույն դեպքում 28 տոկոսը։ Ընդ որում աշնանացան ցորենը կազմում է շուրջ 70 տոկոսը, իսկ 30-ը գարնանացանը։ Աշնանացանի արդյունքները մենք ի մի կբերենք հուլիսի վերջին, իսկ գարնանացանինը՝ միայն սեպտեմբերին։ Հաշվի առնելով անձրեւն ծմեռը եւ կարկտահար գարունը կարելի է ենթադրել, որ այս տարվա հացահատիկի բերքն իր ծավալներով կզիջի 98-ի ցուցանիշներին։

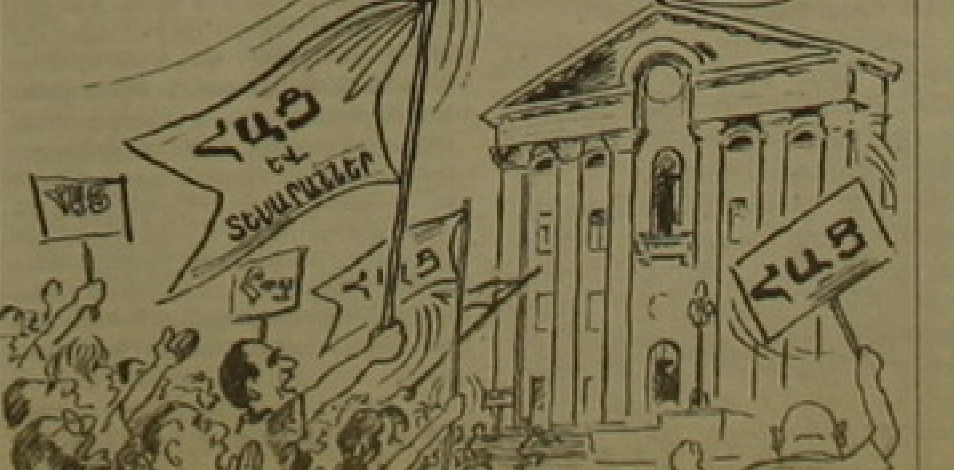

Տես ► էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Ի՞նչ է անհրաժեշտ կին թեկնածուներին՝ ընտրվելու համար

Կառավարման օղակներից կանանց ետ մղելը, որն առավելապես ցայտուն արտահայտվեց վերջին խորհրդարանական ընտրություններում ու ձեւավորված կառավարությունում, անհանգստացնող երեւույթ է եւ մտորելու տեղիք է տալիս: Ասացվում է, որ կանանց կազմակերպությունների պայքարն իրավահավասարություն ապահովելու առումով, գործնականում պտուղ չի տվել՝ նահանջ է արձանագրվում բոլոր ասպարեզներում, բացառությամբ դասական համակարգի, որտեղ 23 տոկոս կանայք են ներկայացված: Պատգամավորության կին թեկնածուների պարտության պատճառները վերլուծելու համար Ս. Մանդուխտ կույսի անվան տիկնանց միությունը հուլիսի 2-ին հրավիրել էր կին թեկնածուներին քննարկելու նշված խնդիրը: Միության փոխնախագահ տկն Պալյանը ներկաներին հաղորդեց, թե ցանկանում են պարզել՝ ընտրությունների ժամանակ կանայք ինչո՞ւ են անհավասար պայմաններում հայտնվում:

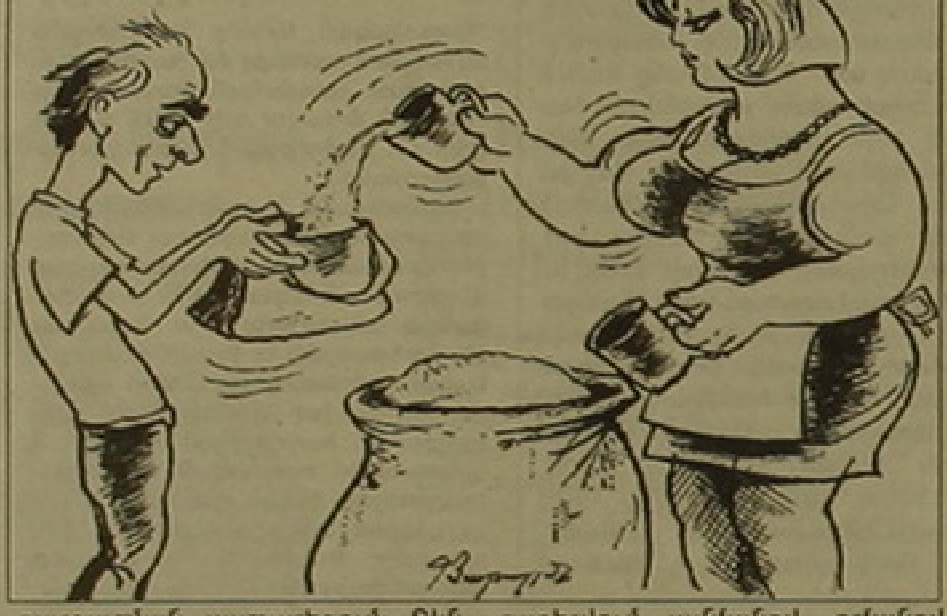

«Ազգ» թերթի լրագրող, պատգամավորության թեկնածու Նարինե Դիլբարյանի տեսակետն էր, որ հասարակությունն օգտագործում է կանանց ուժը, բայց առաջնային դերը չի վստահում: Բացի այդ, Հայաստանի ընտրապայքարում գործող բիրտ ուժի մեթոդը հարիր չէ կանանց: Խնդիրը չտարանջատելով կանանց ու տղամարդկանց միջեւ, Ն. Դիլբարյանը նշեց, որ ընտրապայքարում ժողովուրդն ընդհանրապես ինտելեկտը մերժեց, ստորադասելով խելքը ուժին: Նա միաժամանակ գտնում է, որ կանայք ավելի հանդուրժող են, ապագայով առավել մտահոգ, երկրի թալանին մեծ մասնակցություն չեն կարող ունենալ, ուստի նրանց ներկայությունը դրական ներգործություն կունենար երկրի կառավարման ասպարեզում:

Մեծամասնական ընտրապայքարում պարտված կին թեկնածուներից բնապահպանության դոկտոր Կարինե Դանիելյանը նույնպես հաստատեց, որ այս ընտրապայքարը դրամի ու ինտելեկտի պայքար էր, եւ ժողովուրդն ընտրեց առաջինը: Ընդունելով հանդերձ, որ այս տարիներին հասարակության մտածելակերպի ու աշխարհայացքի մեջ զգալի նահանջ է տեղի ունեցել, այնուամենայնիվ, նա իրավացիորեն վիրավորված էր ընտրողներից: Հայտնեց, որ հեռանում է քաղաքականությունից եւ ուժերը կներդնի գիտության զարգացման ասպարեզում: Տկն Դանիելյանը հիշեցրեց, որ հանրապետության համար ստրատեգիական ու սոցիալական նշանակություն ունեցող խնդիրներից մեկի՝ Արմենտելի համար տարվող պայքարի հիմքը ինքը դրեց, սակայն չխոստացավ նույն վճռականությունը ցուցաբերել Հայաստանի ջուրը վաճառականությամբ օտարներին հանձնելու ներկայումս տարվող քաղաքականության հարցում: Միայն զգուշացրեց սպասվող վտանգներից, որ բացասական ազդեցություն կունենա ազգի գենոֆոնդի վրա: Երկու կին թեկնածուներն էլ նշեցին, որ ընտրապայքարի ժամանակ որոշ կանայք ցավակցում էին եւ տեղեկացնում, որ հենց իրենց շահերից ելնելով չէին ցանկանա նրանց խորհրդարանում տեսնել:

Քննարկմանը ներկա էր նաեւ վերջին երկու խորհրդարանների անդամ Հերմինե Նաղդալյանը: Նա հայտնեց, որ ինքը նաեւ չընտրվելու հարուստ փորձ ունի, սակայն ելույթի ընթացքում գերադասեց շրջանցել բուն հարցադրումը եւ չխոսել ոչ չընտրվելու դասերի, ոչ էլ ընտրվելու հմտությունների մասին: Միայն փաստեց, թե կանանց լուրջ են վերաբերվում այնքանով, որքանով նրանք լուրջ բան են ասում, եւ կանայք իրենց տեղն ամրապնդել են միջին էշելոնում, որտեղ էլ լճանում են: Այնուհետեւ, բաց թողնելով այն մասը, թե իբրեւ կին, խորհրդարանական աշխատանքի տարիներին որքանով է նպաստել կանանց դերի գիտակցմանն ու բարձրացմանը, անցում կատարեց Ղրղզստան, հիանալով այդ երկրի իշխանության օղակներում մեծաթիվ կանանց նվաճումներով: Նրա իսկ խոսքերով, այդ ձեռքբերումը երկրի նախագահի կողմից ընդունելի եւ բծախնդրորեն կիրառվող քաղաքականության արդյունք է:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Կաթողիկոսական տեղապահ կընտրվի կիրակի երեկոյան

Սկիզբը էջ 1

Մի քանի տարի առաջ ԳՀԽ-ի կազմն ընդլայնվեց, եւ այդ «ընդլայնյալ կազմի» լիազոր անդամներն են Զավեն արք. Չինչինյանը (Եգիպտոսի թեմի առաջնորդ), Գյուտ արք. Նազգաշյանը (Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ ու Փարիզի թեմի առաջնորդ), Աղան արք. Պալիոզյանը (հայրապետական պատվիրակ Հնդկաստանում ու Ծայրագույն Արեւելքում, Ավստրալիայի ու Նոր Զելանդիայի թեմի առաջնորդ), Գիսակ արք. Մուրադյանը (Արգենտինայի թեմի առաջնորդ): Նկատելի է, որ ընդլայնյալ կազմի անդամները ԳՀԽ-ում ներկայացնում են մայրցամաքների կամ խոշոր տարածաշրջանների հայոց թեմերը՝ Միջին Արեւելք, Եվրոպա, Ծայրագույն Արեւելք ու Հարավային Ամերիկա:

1994 թ. վերաձեւավորված ԳՀԽ-ը կաթողիկոսի խորհրդատու մարմինն է, որի քննարկմանն են ներկայացվում վարչակազմակերպչական, մշակութային, ինչպես նաեւ արտասահմանի եկեղեցական եւ ազգային, տնտեսական, շինարարական եւ բարեսիրական հարցեր: Եպիսկոպոսաց ժողովը բաղկացած է 29 արքեպիսկոպոսներից, այդ թվում երկու պատրիարքները, ու 29 եպիսկոպոսներից: Ժողովի անդամներից ամենատարեցը Տ. Հմայակ եպս. Ինդոյանն է՝ 91 տարեկան ու, ինչպես տեղեկացանք Մայր աթոռից, հիվանդության պատճառով չի մասնակցի միջոցառմանը: Ամենաերիտասարդը՝ Առաքել եպս. Քարամյանը, 36 տարեկան է ու առաջնորդում է Կոսայի թեմը: Ժողովին չի կարող մասնակցել Ասողիկ եպս. Արիստակեսյանը, որն անցյալ տարվա հուլիսից գտնվում է մեկուսարանում եւ նրա առաջնորդական պաշտոնը սառեցված է:

Միացյալ ժողովը տեղի կունենա Վեհարանում, ինչպես պահանջում է կանոնադրությունը, Մայր աթոռի երիցագույն միաբան Տ. Հուսիկ արք. Սանթուրյանի նախագահությամբ: Հավաքը կբացվի տերունական աղոթքով, ապա նախագահողը կծանուցի Վեհափառ հայրապետի մահվան առիթով հրավիրված ժողովի օրակարգը՝ բաղկացած միայն կետից՝ կաթողիկոսական տեղապահի ընտրություն:

Նախագահողի առաջարկությամբ պիտի կազմվի դիվան, եւ, հավանական է, որ ըստ ավանդույթի, այդ գործառույթը կստանձնեն երկու պատրիարքները: Հնարավոր է, որ կընթերցվի հանգուցյալ կաթողիկոսի կտակը (եթե այն գոյություն ունի): Այնուհետեւ ժողովականները կանցնեն բուն քվեարկության: 1994 թ. օգոստոսի 25-ին տեղի ունեցած համանման ժողովում որոշում էր ընդունվել տեղապահի ընտրության ձեւի մասին, այն է՝ առաջին փուլում առաջին առավել ձայներ ստացողները իրավունք կունենան քվեարկվելու երկրորդ փուլում: Երկրորդ փուլում ներկա քվեարկողների ձայների կեսը գումարած մեկ ձայն ստացող թեկնածուն համարվում է ընտրված: Ձայներ հաշվելու համար կձեւավորվի «քվեախույզ» հանձնախումբ:

Երբ հայտնի կդառնա ընտրված տեղապահը, նա խոսք կառնի, իսկ հետո աղոթքով ու օրհնությամբ ժողովը կհայտարարվի փակված:

Անշուշտ, այսօր բոլորին հետաքրքրում է մեկ հարց՝ ո՞վ է դառնալու կաթողիկոսական տեղապահ: Չցանկանալով ընկնել ենթադրությունների գիրկը, նշենք, որ այդ պաշտոնում կարող է ընտրվել եպիսկոպոսաց դասի 49 անդամներից յուրաքանչյուրը: Ուստի եւ աղոթելով հանուն մեր եկեղեցու ու ժողովրդի բարօրության ու ի հիշատակ վախճանյալ կաթողիկոսի, սպասենք կիրակի երեկոյան քվեարկության արդյունքներին:

Ինչպես տեղեկացանք Մայր աթոռից, այն լրագրողները, ովքեր հարցեր ունեն կաթողիկոսական տեղապահի ու Վեհափառ հոր հուղարկավորության վերաբերյալ, կարող են դա անել շաբաթ կեսօրին, Մայր աթոռի մամլո դիվանում:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼԱՅԱՆ,
ԷՋՄԻԱԾԻՆ-ի թղթակից
«Ազգի» համար

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՄՈՒԼ

Վեհափառի մահախոսականը «Նյու Յորք թայմսի» էջերում

Ամերիկյան հեղինակավոր «Նյու Յորք թայմս» թերթն իր հունիսի 30-ի մահախոսականների էջն ամբողջությամբ նվիրել էր Ամենայն հայոց հայրապետ Գարեգին Ա կաթողիկոսի մահվանը՝ զետեղելով նաեւ Վեհափառի նկարը: Հոդվածագիր Գուստավ Նիբուրը գրում է, որ լինելով աշխարհի ամենահին եկեղեցիներից մեկի առաջնորդ, հայոց պատրիարքը էկումենիկական շարժման ակտիվ դեմքերից էր եւ ճանաչված էր ինչպես Եվրոպայի, Միջին Արեւելքի, այնպես էլ Միացյալ Նահանգների եկեղեցական առաջնորդների կողմից: Նշելով, որ անկախ Հայաստանի առաջին ընտրյալ կաթողիկոսն էր, հոդվածագիրը, դժբախտաբար, պատմական սխալ տեղեկություն է հաղորդում, թե նախքան խորհրդային իշխանությունը, Հայաստանը շատ հաճախ բաժանված է եղել եւ գտնվել է Ռուսաստանի, Թուրքիայի եւ Սիրիայի (՞) տիրապետության տակ: Խե՞ղճ Սիրիա:

Այնուհետեւ Նիբուրը գրում է կաթողիկոսի անցյալ տարի Միացյալ Նահանգներ այցելության մասին՝ ԱՄՆ-ում հայկական համայնքի եւ Հայաստանյայց եկեղեցու հիմնադրման 100-ամյակի տոնակատարությունների առիթով: Մի հարցազրույցի ժամանակ, գրում է նա, Վեհափառը նշել է, որ 3 գլխավոր մարտահրավերներ է դիմագրավում այժմ Հայ եկեղեցին. առաջինը՝ հաղթահարել խորհրդային շրջանի ավերիչ հետեւանքները, երկրորդը՝ ժողովրդին համոզել, որ քրիստոնեությունը գաղափարախոսություն լինելուց բացի, առաջին հերթին ապրելակերպ է եւ երրորդը՝ որ հավատքը հոգեկան եւ բարոյական սնունդ է:

Եկեղեցիների ազգային խորհրդի գլխավոր քարտուղարուհի Ջոան Բրաունը, որը հաճախ է հանդիպել Վեհափառին, նրան բնորոշել է «անմիջական եւ հոգատար»:

Հացահատիկի ճգնաժամ ղեկավարման Հայաստանում

Հացահատիկի շեշտված պակաս Հայաստանում

Սկիզբը էջ 1

Հացահատիկի շուկայում ստեղծված տագնապալի այս վիճակը կանխատեսվում էր դեռեւս ընտրություններից առաջ: Սակայն ընտրությունների ընթացքում հացահատիկի եւ ալյուրի գները տատանվեցին աննշան, ապա կայունացան: Փորձագետները պնդում են, որ դա կատարվեց որոշակի հաշվարկով: Իրենց թեկնածությունն առաջադրած պատգամավորական թեկնածուների մի ստվար զանգված ներկայացնում էր հացահատիկ-ալյուրեղենի ոլորտը, նրանց ազդեցությունը գրեթե հավասարազոր է բենզինի եւ էներգակիրների ներմուծում-իրացումը տնօրինողների հնարավորություններին: Հացի այս «լոբբին» հաղթանակով թափանցեց խորհրդարան, եւ ծախսերը պետք է փոխհատուցվեն շահույթ-գերշահույթներով: Հաց եւ էներգակիրներ, ահա ցանկացած հասարակության գոյության նվազագույն անհրաժեշտ պայմանը: Այս կապակցությամբ հիշենք «Միկա-Արմենիա» ընկերության կողմից ցորենի գնումների հետ կապված պատմությունը: «Միկա-Արմենիան» միջինից նկատելի ցածր գներով պետությունից սակարկությունների ժամանակ խոշորածավալ հացահատիկ գնեց, որից հետո փորձագետները սկսեցին հիմնավորել հացահատիկի շուկայում նոր մենաշնորհի գոյացման փաստը, իսկ մենաշնորհային կառույցներն ավանդաբար իրենք են թելադրում գները:

Այսօր մեկ պարկ ալյուրի գինը 6700-ից դարձել է 8800 դրամ, ի հետեւանս՝ որոշ մարզերում, ներառյալ Երեւանում, հացը թանկացել է մինչեւ 20 դրամ: Մասնագետները փաստում են, որ Բաղրամյանի խոշորագույն ալրաղացն այսօր կանգնած է, քանզի չկա ալյուր: Իսկ կառավարության հունիսի 4-ի որոշմամբ լուծարվել են 3 պետական փակ բաժնետիրական ընկերություններ. ա) «Կապանի հացընդունման», բ) «Արթիկի հացընդունման» եւ գ) «Վանաձորի հացընդունման»:

Հացի խնդիրը դառնում է կառավարության համար հրատապ, չմոռանանք, որ գյուղատնտեսության ոլորտում նոր նախարար ունենք Գագիկ Շահբազյանը, որը նոր է միջամուխ լինում կառույցի աշխատանքներին: Այստեղ պետք է համալիր ուշադրություն եւ ջանքերի կենտրոնացում, որովհետեւ հացի գնի բարձրացումն ինքնաբերաբար հանգեցնում է սպառողական շուկայում գների ընդհանուր աճի: Բացի այդ՝ սոցիալապես առավել անապահով խավերն իրենց սննդակարգը կառուցում են հիմնականում հացի եւ հացամթերքների վրա: Այսինքն՝ հացի գների բարձրացումն առավել կխորացնի մեր հասարակության մեջ առկա սոցիալական բեւեռացումը:

Այս մասին կարդալ նաեւ 4-րդ էջում Գյումրիից մեր թղթակցի հոդվածը:

ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը անհիմն է համարում...

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հուլիսի 1-ին, վկայակոչելով Բաքվի ռազմական աղբյուրները, ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒԶԸ հաղորդել է, թե ՌԴ պաշտպանության նախարարությունը մոտ օրերս Գյումրիում տեղակայված հայկական ռազմաօդային խմբավորմանը կտրամադրի ՄԻԳ-31 նորագույն մոդելի 10 ինքնաթիռ: Ըստ հաղորդագրության, ներկայումս Գյումրիում են գտնվում Հայաստանի օդուժի 15 կործանիչներ:

Ադրբեջանի ՊՆ-ում հայտարարել են, թե Հայաստանի ռազմաօդային հզորության ուժեղացումը իրագործվում է Կովկասում Ռուսաստանի նոր ռազմական դոկտրինային համապատասխան: «Այդ դոկտրինան ուղղված է Ադրբեջանի դեմ եւ վերջին ժամանակներս բացահայտ մարտաշունչ բնույթ ունի», ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒԶ-ի թղթակցին ասել է Ադրբեջանի նախագահի արտաքին քաղաքականության գծով խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն:

ՀՀ պաշտպանության առաջին փոխնախարար, գլխավոր շտաբի պետ գեներալ-լեյտենանտ Միխայիլ Հարությունյանը հեռախոսազրույցում անհիմն համարեց Ադրբեջանի ՊՆ-ի եւ Վաֆա Գուլուզադեի հայտարարությունները: «Մենք Անդրկովկասում Ռուսաստանի այդպիսի դոկտրինայի մասին որեւէ տեղեկատվություն չունենք: Երկրորդ՝ ՌԴ-ն ՀՀ-ի զինված ուժերին ոչ ՄԻԳ-29, ոչ ՄԻԳ-31 մոդելի ինքնաթիռներ չի տրամադրել եւ նման բան չի էլ նախատեսվում», ասաց Մ. Հարությունյանը: Նա հերքեց նաեւ իբրեւ Գյումրիում գտնվող՝ Հայաստանի օդուժի 15 կործանիչների մասին վերոհիշյալ տեղեկատվությունը: «Մենք ուրախ կլինեինք, եթե ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒԶ-ի հիշատակած թվով կործանիչներ ունենայինք», ասաց ՀՀ պաշտպանության առաջին փոխնախարար, գլխավոր շտաբի պետ գեներալ-լեյտենանտ Միխայիլ Հարությունյանը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Հղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

«Օրագիր» օրաթերթը հայաստանյան 4-րդ իշխանության քաղաքախաղաբար այն եզակի պարբերականն է, որի գլխին բախտեր են կուտակվել՝ ընդհուպ թերթի փակման ուղղակիությամբ։ Զանգվածային լրատվության միջոցների աշխատանքի յուրաքանչյուր խոչընդոտում ժողովրդավարության, խոսքի ազատության սահմանափակում է, եւ այս դեպքում նախադեպերն անթույլատրելի են։

...թյան նախարարությունից Անասի Ավագյանի փաստաթուղթը, որ հայտնվում է, թե արդարադատության նախարարությունը ոչ մի խոչընդոտ չի տեսնում թերթի լուծարման համար։ Բայց «Տիգրան Մեծ» հրատարակչությունը արդարադատության նախարարությունից պահանջում է ստանալ դատական հրահանգ՝ չտպագրել «Օրագիրը»։

...վում են ՀՀՇ-ն, ի մասնավորի՝ Վանո Սիրադեղյանը, եւ ապա Աշոտ Բլեյանը, որո՞նք են օգնում դժվարության մեջ հայտնված «Օրագրին», Նիկոլ Փաշինյանն արձագանքեց անմիջապես. «Նրանք ինձ չեն օգնում... Ես օգնության կարիք չունեմ»։ Նիկոլ Փաշինյանը չմոռացավ հիշեցնել, որ «Մոլորակում» ինքը միշտ քննադատել է Վանո Սիրադեղյանի գործունեությունը ՆԳ

«Վաղը ես Սերժ Սարգսյանին եմ պաշտպանելու»

«Օրագիր» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինյանը բացատրում է

«Օրագրի» պատմությունը, սակայն, ամրակայվում է դատավճռով։ «Միկա-Արմենիա» ընկերությունը շահեց դատը, եւ «Օրագիր» օրաթերթը պետք է 25 հազար դոլար վճարի։ Թե ինչո՞ւ է որոշվել հայաստանյան որեւէ թերթի համար այդ գումարը՝ այլ հարց է։ Սամուելի ազգային ակումբի «ԶԼՄ-ները եւ ժողովրդավարությունը» ծրագրի քննարկման սրահում «Օրագրի» գլխավոր խմբագիրը երեկ բացատրեց. «Դիցուք, այդ վճիռն օրինական է, այդ դեպքում 25 հազար դոլար վճարելու համար մենք պետք է աշխատենք», նա հատուկ ընդգծեց 57-րդ հոդվածը, որը պարզաբանում է տուգանքներ վճարելու կարգը։ «Օրագրի» դատավճռում նշված է, որ դա պետք է կատարվի գույքի բռնագանձման ձեւով, բայց երբ պատասխանողը չունի անհրաժեշտ գույք, ապա գումարը պետք է վճարվի այլ աղբյուրներից, ինչ՝ պատասխանողի եկամուտներից։ Ըստ որում, Նիկոլ Փաշինյանի պնդմամբ, այստեղ ժամկետային սահմանափակումներ չկան, ուստի «Միկա-Արմենիան» եւ արդարադատության նախարարությունը պետք է շահագրգռված լինեն, որ «Օրագիր» օրաթերթը լույս ընծայվի, տպվի եւ ստացված եկամուտներից վճարի պահանջվող գումարը. «Օրենքի առումով որեւէ խնդիր չունենք»։ Բայց արդարադատության նախարարությունը, շարունակեց Նիկոլ Փաշինյանը, խոչընդոտում է թերթի լույսընծայմանը։ «Օրագրի» խմբագիրը վկայակոչեց արդարադատու-

«Ազգի» այն հարցին, թե ինչո՞վ է պայմանավորված «Օրագրի» առաջին հայացքից աչքառու եւ բացառական դիրքորոշումը նախկին ՆԳ եւ ԱԱ, այսօր տարանջատված ազգային անվտանգության նախարար Սերժ Սարգսյանի հանդեպ, Նիկոլ Փաշինյանը պատասխանեց. «Վաղը ես Սերժ Սարգսյանին եմ պաշտպանելու, երբ նրա դեմ քրեական գործ հարուցեն։ Ես մի սկզբունք ունեմ՝ ընկածներին չխփել»։ Այդ հարցը կարծես շարունակությունն էր ընկածների եւ բարձրացողների, այն հարցին, թե «Օրագրի» հովանավորները, որոնց թվում հիշատակ-

նախարարի պաշտոնում, իսկ այսօր իրենք չեն խփում ընկածներին, պայքարում են համակարգի եւ ոչ թե անձերի դեմ։ Այս պայքարում Նիկոլ Փաշինյանի հանդեպ դատարանի որոշմամբ կիրառվում է խափանման միջոց՝ քաղաքից չբացակայելու, եւ նրա դեմ մի քանի դրվագով մեղադրանք է առաջադրված՝ սկսյալ «Միկա-Արմենիայից» մինչեւ պատգամավորության թեկնածուի պատիվն ու արժանապատվությունը եւ արդարադատության իրականացնողներին իրենց պարտականությունները կատարելիս վիրավորելը։

Ն. Դ.

«Ռեսպուբլիկայի լավագույն փաստաբանը» մտահոգ է

«Ֆեմիդա» հասարակական կազմակերպությունը երեկ Փաստաբանների միջազգային միության հարկի տակ ասուլիսի էր հրավիրել «տանտիրոջը»՝ միության նախագահ, «Ֆեմիդայի» նախագահուհու ներկայացմամբ՝ «ռեսպուբլիկայի լավագույն փաստաբան» Տիգրան Ջանոյանին, որը վերջին շրջանում լրագրողներին հաճախ է մասնագիտական պարտքի, քաղաքականության եւ, իհարկե, իրավական գիտելիքների դասեր տալիս։ Պրն Ջանոյանի մտահոգությունը մամուլ-փաստաբաններ համագործակցությունն է, դատական համակարգերի կայացումը, մի քիչ էլ, երեւի, գալիք աղմկահարույց դատավարությունների շուրջ հասարակական կարծիքը պաշտպանական կողմի համար եթե ոչ շահեկան, ապա գոնե չեզոքին մոտ հուն ուղղելը։ Նախկինում դրա կարիքն առանձնապես չկար, որովհետեւ հասարակական կարծիքը քաղաքական հնչեղություն ունեցող գործերում՝ «Դրո», «31», «Սեպտեմբերի 25», առանց այն էլ «պաշտպանության» օգտին էր։ Այսօր հակառակն է. հասարակական կարծիքն, արդարացի թե անարդար, մեր օրերի դատական ապագա հնչեղ գործընթացների հերոսների դեմ է, եւ քանի որ հիշյալ գործերում «փաստաբանական կապիտալ» կուտակած դատապաշտպաններն այսօր պաշտպանում են զանգվածային ընկալումներում բացասական հերոս դարձած գործիչներին, հասարակական «կանխակալ» վերաբերմունքը չեզոքացնելու նրանց ձգտումը հասկանալի է։

Վերջին շրջանում ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված խոսքի ազատության իրավունքը, օրենսդրական, ենթաօրենսդրական, դատական պրակտիկայի «խողովակներով» անցնելով, «ծավալային փոփոխությունների» է ենթարկվում (նեղանում է), մտահոգության փակագծերը բացեց Տիգրան Ջանոյանը. «Տենդենցը միանշանակ բացասական է, քանի որ ծավալի խիստ նեղացում կա»։ Այդ նեղացումից, ըստ նրա, «ծնվում են լրատվամիջոցների նկատմամբ իրավական որոշակի մոտեցումներ, ժողովրդավարության տեսակետից անթույլատրելի դեպքեր», որ փաստաբանը մասնավորեցրեց «Օրագրի» օրինակով։

Դատական ակտի կատարման խնդրով «Օրագիրը» ներքաշվել է ոչ թե ակտի պահանջի կատարման, այլ լրատվամիջոցի գործունեության փաստացի կասեցման հարթություն, պարզաբանեց պրն Ջանոյանը։ Տեղի է ունեցել հստակ նպատակային շեղում, ավելին, թերթի գլխավոր խմբագիրը կանչվել է քրեական պատասխանատվության՝ որպես խմբագիր իր գործունեությունը ծավալելու պատճառով։ Հիմնական մեղադրանքներն են՝ վիրավորանքներ եւ զրպարտություն, որ «չեն տեղավորվում խոսքի ազատության իրական ծավալի մեջ», առկա է քրեաիրավական նորմի սխալ մեկնաբանում, խոսքի ազատության արհեստական նեղացում։ Խմբագրին քրեաիրավական մեղադրանք է ներկայացվել մի առարկայի նկատմամբ, որը նախապես քննարկվել է Կենտրոն-Նորք-Մարաշ առաջին ատյանի դատարանում՝ պատվի եւ արժանապատվության քաղաքացիական հայցով։ Սա պատահական վրիպակ չէ, այլ քաղաքական շարժառիթներով թերթի կասեցում, համոզված է փաստաբանը, որն արդեն իսկ ստանձնել է «Օրագրի» խմբագրի պաշտպանությունը («Օրագրի» հովանավորներից մեկը՝ Աշոտ Բլեյանը, նույնպես Ջանոյանի պաշտպանյալն է)։ Եթե Փաշինյանը կալանավորվեր, կլասիկ քաղբանտարկյալ կլիներ, հավաստեց նա՝ ի պատասխան «Առավոտի» անհավանական համարելով այդ վարկածը։

«Օրագրի» նախադեպը, ըստ Ջանոյանի, նաեւ հասարակական անվտանգության խնդիր է, քանզի ի հայտ է բերում, որ «Հայաստանում հասարակական անվտանգության մեխանիզմները չեն գործում. քննադատական դիրքորոշում ունեցող որոշակի խոհանոցի կողմից չկառավարվող լրատվամիջոցները» հետապնդվում են։ Պատասխանելով «Ազգի» հարցին, արդյո՞ք «Օրագիրը» Հայաստանի միակ չկառավարվող լրատվամիջո՞ցն է, եւ եթե ոչ, ապա ինչո՞ւ քաղաքական հետապնդումներ չեն իրագործվում մյուսների նկատմամբ, պրն Ջանոյանը պատասխանեց. «Նման հարցադրումն արդեն որոշակի կոնսենսուս է պարունակում։ Այսօրվա դրությամբ «Օրագիր» թերթը միակ չկառավարվողն է, որքան գիտեմ, անկախ լրատվական միջոց է գրանցված, որեւէ մեկի պաշտոնաթերթը չէ։ Գլխավոր խմբագիրը եւ աշխատակիցներն իրենք են որոշում թերթի գործունեության պարամետրերը»։ Կարելի է ավելացնել. նաեւ ֆինանսավորողները (հիշեցնենք, որ «Օրագրի» ակումբի առաջին հյուրը՝ Վանո Սիրադեղյանը, խոստացավ թույլ չտալ, որ կայացող թերթը՝ «Օրագիրը», ֆինանսական «հողի վրա» փակվի)։ Պրն Ջանոյանը չհապաղեց հիշեցնել «Ազգի» նախադեպը, որը «նույն անկառավարելի դիրքով մտցվեց եւ մտավ դատարան, հիմա բավական բարեհաջող (հավանաբար՝ կառավարվող-Լ. Պ.) դիրք է ստացել», ինչը չի նշանակում, թե նույն վիճակում հայտնված «Օրագիրը» պաշտպանության խնդիր չունի։

Քանի որ «Օրագրի» խնդիրը «նպատակային չէր», փաստաբանը մամուլի եւ դատական համակարգի կայացմանն առնչվող այլ մտահոգություններ էլ հայտնեց, մասնավորապես անընդունելի համարեց, որ որոշ մեկնաբաններ պաշտպանության ինստիտուտը փորձում են քննարկել բարոյականության տեսանկյունից։ Այն լրագրողները, ովքեր երազում են ինչ-որ մեկի դատավճիռը տեսնել, իրենց կարծիքն իրենց պահեն։ Քանի դեռ անձի մեղքն ապացուցված չէ, նրա մեղավորության մասին խոսելն անբարոյականություն է։ Մեր հասարակությունն այսօր քաղաքացիական տեսանկյունից անպաշտպան է, ակնհայտ ապօրինության, ժողովրդավարության տեսանկյունից՝ բռնության, մի խոսքով՝ աննախադեպ խայտառակության [illegible]. մեր «անմխիթար» դատաիրավական ներկան ձեւակերպեց Ջանոյանը՝ վստահեցնելով, որ «այսպես» շարունակելու դեպքում մենք քաղաքացիական հասարակարգ չենք կառուցի։

ԼՈԼԻԹԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ռիսկով ծախսեր՝ սեյսմիկ ռիսկի նվազեցման համար

30 տարում՝ 4 մլրդ դոլար

Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունն (ՍՊԱԾ) արդեն վաղուց ի վեր հետամուտ էր կառավարության կողմից սեյսմիկ ռիսկի նվազեցման համալիր ծրագրի հաստատմանը։ Հունիսին հրապարակվեց կառավարական որոշումը ծրագիրը հաստատելու եւ ընթացքի մեջ դնելու վերաբերյալ, իսկ երեկ կայացավ ծրագրում ներգրավված նախարարությունների եւ գերատեսչությունների (ընդգրկված են գրեթե բոլորը) ներկայացուցիչների առաջին խորհրդակցությունը, ուր ծառայության պետ Սերգեյ Բալասանյանը մանրամասնորեն պարզաբանեց ծրագրի բովանդակությունն ու նշանակությունը։ Քանի որ ծրագրի ֆինանսավորման բեռը ծառայությունը նախատեսել է բարդել խոշոր բանկերի ուսերին, ապա այսօրվանից արդեն, նախարարությունների հետ համատեղ, սկսելու են կազմել հովանավորներին ներկայացվելիք ընթացիկ ծախսատար խնդիրների ծրագրերը։ Ընդհանուր ծրագիրը երկարաժամկետ (այն էլ որքա՜ն երկարաժամկետ) է լինելու՝ 30 տարի տեւողությամբ, իսկ ծախսերի ամբողջական գումարը կազմելու է... 4 մլրդ դոլար։

Սեյսմիկ ռիսկի նվազեցման ծրագրերը երկուսն են՝ Երեւան քաղաքի եւ Հայաստանի մնացյալ տարածքի համար առանձին։ Հատկապես մեծ է լինելու բնապահպանության եւ քաղաքաշինության նախարարությունների դերը. վերջինի ոլորտից պրն Բալասանյանը շենքերի մի քանի տարբերակներ ներկայացրեց դրանց սեյսմակայունությունն ապահովող։ Նշելով, որ Հայաստանում առաջին անգամ է ընդունվում նման լայնածավալ ծրագիր՝ ծառայության պետը հույս հայտնեց, թե սեյսմիկ պաշտպանության ակտիվացումը պիտի դառնա պետական քաղաքականություն։ Ծրագրի հեղինակները նախատեսել են սեյսմիկ վտանգի կանխատեսման ու ռիսկի կառավարման կենտրոնի ստեղծում, բժշկական ու ապահովագրական համապատասխան համակարգերի ձեւավորում, օրենսդրության մշակում եւ այլն։

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Հ. Գ.- Ի դեպ, այս ամիս լրանում է սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության 8-րդ տարեդարձը, ինչի կապակցությամբ նրանց մաղթում ենք եւս 30 տարվա կյանք։

Պլաստիկ վիրահատություններ են կատարում ամերիկացի բժիշկները

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության հետ համագործակցության շրջանակներում ամեն տարի Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հայտնի պրոֆեսորներից բաղկացած վիրաբուժական խմբեր փորձի փոխանակման, տեղում երիտասարդ կադրերի պատրաստման նպատակով այցելում են ՀՀ առողջապահության նախարարության Վերականգնողական վիրաբուժության կենտրոն։ Այս համագործակցության շրջանակներում հունիսի 26-ից Հայաստանում են գտնվում Կալիֆոռնիա նահանգից պլաստիկ վիրաբույժ Ֆրեդերիկ Պրասսը եւ Վաշինգտոն նահանգից անեսթեզիոլոգ Թոմաս Ֆելը, որոնք մինչեւ հուլիսի 10-ը կենտրոնում իրականացնելու են հիմնականում բնածին արատների պլաստիկ վիրահատություններ։

Արտասահմանցիները կենտրոնի բժիշկների հետ համատեղ մինչ օրս իրականացրել են շուրջ 16 վիրահատություն։ Ֆրեդերիկ Պրասսն արդեն երկրորդ անգամ է կենտրոնում իրականացնում վիրահատություններ. առաջին անգամ նա այստեղ եղել է 1997 թ.-ին։

Ինչպես «Նոյյան տապանի» թղթակցին հայտնեց Վերականգնողական վիրաբուժության կենտրոնի տնօրեն Գագիկ Ստամբուլցյանը, ԱՄՆ-ից բժիշկների եւս մեկ խումբ ցանկություն է հայտնել օգոստոսի երկրորդ կեսին այցելել Հայաստան եւ կենտրոնում իրականացնել համապատասխան պլաստիկ վիրահատություններ։ Ստամբուլցյանի խոսքերով, այդ խումբը նույնպես երկրորդ անգամ է այցելելու կենտրոն. առաջին անգամ խումբն այստեղ վիրահատություններ է իրականացրել 1998 թ.-ին։

Վալերի Տկաչով՝ ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության բաժնի նոր ներկայացուցիչը Հայաստանում

ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի հասարակական տեղեկատվության բաժնի (դեպարտամենտի) ներկայացուցչի 1997 թ.-ից թափուր պաշտոնը գտավ իր «տիրոջը». Էնկու Կեբեդեին տեւական ընդմիջումից հետո փոխարինեց ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության բաժնի, ՄԱԿ-ի քարտուղարության միջազգային աշխատակից Վալերի Տկաչովը, որի առաջին հանդիպումը լրագրողների հետ հենց այդ առիթով էր։ Պրն Տկաչովը ՄԱԿ-ում աշխատելու 17-ամյա փորձ ունի, որից 11-ը՝ հասարակական տեղեկատվության բաժնում, 6-ը ՄԱԿ-ի քարտուղարությունում (Ժնեւում), աշխատել է ՄԱԿ-ի տեղեկատվության մոսկովյան կենտրոնի փոխտնօրեն, մասնակցել ՌԴ-ում ՄԱԿ-ի առաջին ներկայացուցչության ստեղծմանը Բելառուսում, ուր աշխատել է 1999 թ. հոկտեմբերից հիմնադրումից ի վեր, մասնակցել է ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի (UNDP) եւ տեղեկատվության բաժնի մի շարք համատեղ ծրագրերի։

ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության բաժնի նոր ներկայացուցիչը պատմաբան է, բանասեր, լրագրողի դիպլոմ ունի, ինֆորմատիկայի միջազգային ակադեմիայի անդամ է, «մամուլին ջերմ է վերաբերվում» ինչպես աշխատանքի, այնպես էլ կրթության բերումով։ Իր գլխավոր խնդիրը համարում է ՄԱԿ-ի գործունեության բոլոր բնագավառներին, գլխավոր քարտուղարի եւ ղեկավարության դիրքորոշումներին վերաբերող տեղեկատվության հոսքի լիարժեք ապահովումը, լուրջ համագործակցություն է ակնկալում հայ լրագրողների հետ եւ պատրաստվում է բազմակողմանի տեղեկատվություն տրամադրել նրանց հետաքրքրող բոլոր հարցերի վերաբերյալ մամուլի տեսության եւ տեղեկագրերի ձեւով։ Եռամսյա պարբերականությամբ մտադիր է թողարկել ՄԱԿ-ի բյուլետենը անգլերեն եւ հայերեն լեզուներով, մի խոսքով «լավ տեղեկատվական սնունդ» ընծեռել լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներին, կարեւորում է ոչ կառավարական (հասարակական) կազմակերպությունների հետ աշխատանքի բարելավումը, ՄԱԿ-ի աջակցության ասոցիացիա հիմնելու ծրագիր ունի։

Պրն Տկաչովը լրագրողներին դիտում է իբրեւ պրոֆեսիոնալ գործընկերների, կարեւորում վերլուծական հրապարակումները, առողջ քննադատությունը՝ մասնավորապես ՄԱԿ-ի աշխատանքների կազմակերպման եւ համագործակցության արդյունավետության բարելավման ակնկալիքով։ Ասուլիսից հետո լրագրողների հետ «ոչ ֆորմալ» երկխոսության ընթացքում ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության ներկայացուցիչն իր առաջին տպավորությունը հայտնեց հայաստանյան լրատվական դաշտի վերաբերյալ. պրն Տկաչովի կարծիքով, մեր լրատվամիջոցներն ավելի անկաշկանդ են, քան Բելառուսում։

Լ. Պ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Երեւույթներ

ԴՊՐՈՑ

Դրամ, դրամ մինչեւ վերջ

Գյումրիում համաքաղաքային «Վերջին զանգ» այդպես էլ չեղավ, իսկ ատեստատների համար փող կորզեցին

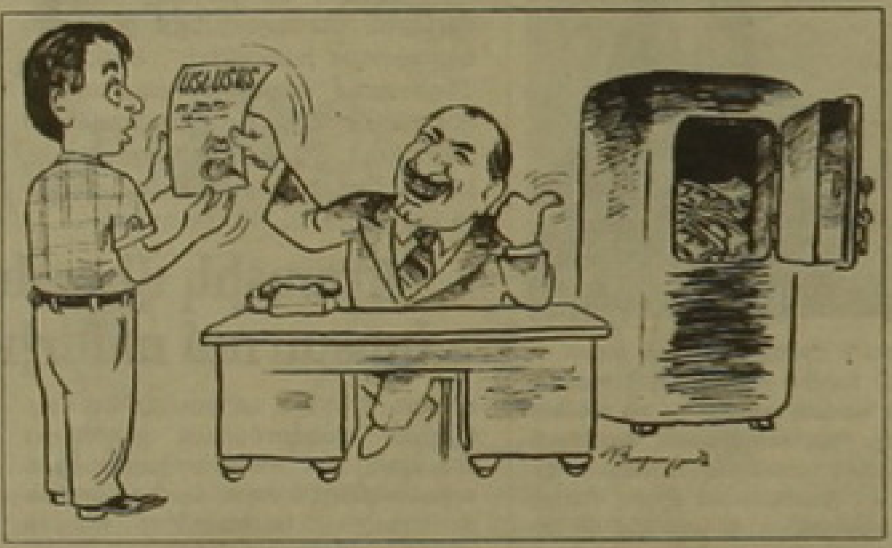

Գյումրեցի երեխան առաջին դասարանը գերազանցիկությամբ էր ավարտել եւ գովասանագիր տալու համար դպրոցում 250 դրամ էին ուզել: Գործազուրկ երիտասարդ հայրը, որի համար նույնիսկ այդքան փող վճարելը դժվար էր, կեսկատակ-կեսլուրջ խփել էր որդու վզակոթին, թե քեզ ո՞վ էր ասում գերազանցիկ լինեիր: Երեխան անկեղծ զարմանքով նայել էր հոր երեսին, հետո ինչ-որ բան հասկանալով լուրջ-լուրջ ասել էր. «Հայրիկ, մյուս տարի 4-երով կսովորեմ»: Դեհ, 4-երով սովորելու դեպքում էլ կա շնորհակալական թերթիկ, որի համար պետք է վճարել 150 դրամ: Թղթի ու տպագրական ծախսերի դիմաց, որի համար միջոցներ դպրոցն ու կրթության բաժինը չունեն: Բայց... եթե չունեն՝ ավելի լավ է թող բոլորովին չտան այդ փողով գովասանքն ու շնորհակալությունը, որովհետեւ դա հակամանկավարժական է, ուստիեւ դրա տված բարոյական վնասն ավելի մեծ է, քան օգուտը: Ու խնդիրն այստեղ նույնիսկ գումարի մեծ կամ փոքր չափը չէ:

Դպրոցներում աշակերտներից (ծնողներից) ամեն առիթով դրամ հավաքելու խնդրի մասին շատ է գրվել, խոսվել: Կրթության բաժիններն ընդունել են երեւույթն արգելելու կամ գոնե կանոնակարգելու նպատակ ունեցող որոշումներ, որոնք, սակայն, մնացել են թղթի վրա: Նոր դպրոց են հանձնել, վարագույր, ներկ ու էլի չգիտեմ ինչ է պետք փող բերեք: Մեկը մի նոր հրատարակված գիրք ունի վաճառելու, մյուսն անարվեստ համերգի տոմսեր երեխաների վրա են «սաղացնում», պարտադրում: Մի դասղեկ գիշերը քնել ու առավոտ զարթնելով որոշել է դասարանով բնության գրկում «քեֆ» անել էլի փող, փող... Դե արի, այսօրվա ծնող, դիմացիր: Մեկը չկա այդ ինքնագործունեությամբ զբաղվող որոշ ուսուցիչների ձեռքը բռնի, ասի՝ այս ի՞նչ եք անում: Քանի-քանի երեխաներ կարիքի պատճառով դպրոց չեն գնում, քանի-քանի ծնողներ չեն կարողանում իրենց երեխաներին ոչ միայն հագուստ, կոշիկ ու դասագիրք, այլեւ նախկին 2 կոպեկանոց տետր ժամանակին հասցնել: Սա չափազանցություն չէ: Էլ ուր մնաց, թե ուսումը դրամ հասցնեն: Նույն այդ առաջին դասարանցիներին տարեսկզբին այբբենարաններ բաժանեցին, ասացին՝ անվճար է, փողը տվող կա, իսկ տարեվերջին տնօրեններից պահանջեցին հավաքել 1300-ական դրամ, դեռ գրքերն էլ ետ վերցնել:

Չենք ասում, թե ծնողները, հասարակությունը բոլորովին գործ չունեն այսօրվա դպրոցի հոգսերի, ֆինանսական դժվարությունների հետ: Ոչ: Բայց նույն այսօրվա ծնողից որեւէ բան ակնկալելիս եւս չի կարելի կորցնել իրատեսության զգացումը, չափն անցնել: Պատկերացրեք այն երեխայի, դպրոցականի հոգեվիճակը, որին, հաճախակի դասընկերների առջեւ ամոթով լինելուց բացի, դպրոցում ուսուցիչն է վրա տալիս պահանջած դրամն ուշացնելու, չբերելու համար, տանը՝ հերթական դրամահավաքից համբերահատ, առանց այն էլ հոգսերից գլուխը կորցրած ծնողը: Միայն զարմանալ կարելի է, թե ինչպես նման երեխային, նրա ծնողին չի հասկանում ոչ պակաս սոցիալական կարիքի մեջ գտնվող ուսուցիչը, դպրոցի ղեկավարը: Նման, թող ներվի ասելը, անհասկացողության թերեւս բարձրագույն արտահայտություն է դարձել շրջանավարտների ավարտական հանդեսների եւ «հարակից» ծախսերի համար մեծ գումարների հավաքումը, որը սոցիալական ծանր հարված է շատ ընտանիքների՝ իր բոլոր հոգեբանական ու հակադաստիարակչական հետեւանքներով հանդերձ: Իհարկե, այս հարցում հաճախ դեր ունեն նաեւ որոշ ապահովված ծակ-ակտիվ ծնողներ: Երեխայիդ կյանքում դա մի անգամ է լինում, եւ նրա չազդվելու սիրույն եթե սրանից-նրանից կյանքի գնով ճարում տալիս էլ ես, հետո պարզվում է, որ դա դեռ բոլորը չէր... Վերջին քննությանը ներկայացած փխրուն, զգայուն աղջիկ շրջանավարտին կոպտորեն ետ էին դարձրել, թե դու նախորդ քննությունների «սպասարկման» համար փող չես բերել, 4 հազար դրամ պարտք ես մնացել, գնա գոնե 2 հազար բեր: Ոչ նրանք, ոչ որեւէ ուսուցիչ իրենց հարց չէին տվել, թե տեսնես այդ երեխան, որ առավոտյան քննության է եկել՝ մի բան կերե՞լ է, թե՞ չէ:

Գյումրիի դպրոցների երեւի մեծ մասում շրջանավարտների ատեստատները հանձնելու համար փող հավաքեցին: 700, 800, 1000 դրամ... Նայած ախորժակի: Անունն ինչ ասես դրեցին. Երեւանից բերելու ճանապարհածախս, հանդիսավոր հանձնում, ես ինչ գիտեմ էլ ինչ: Կամ ամենեւին էլ չպատճառաբանեցին: Մարզային կրթության բաժնում ծնողների ահազանգերի մեր իմացած դեպքերում պատասխանում էին, որ ատեստատը փողով չէ, լավագույն դեպքում խոստանում էին անմիջապես միջամտել, բայց դրանից ի վերջո ոչինչ չէր փոխվում: Մի ավարտող դասարանի դասղեկն ատեստատի հանձնմանը նախորդող օրերին փողը բերել չկարողացած երկու-երեք շրջանավարտի նրանց ընկերների մոտ անպատվում էր, թե՝ տո դեբիլ, որ չես բերել՝ ինչո՞ւ ես եկել այստեղ ցցվել: Եվ սա մանկավարժ է կոչվում: Աշակերտը, ծնողը դպրոցից, այդ ուսուցչից շնորհակալության ու երախտագիտության զգացումով բաժանվելու փոխարեն հեռանում է վիրավորանքի, դառնության զգացումով: Իհարկե, կան եւ հակառակ օրինակներ, եւ ուզում ենք հավատալ՝ ոչ քիչ: Ասում են, օրինակ, որ 21-րդ դպրոցի տնօրենը ոչ միայն թույլ չի տվել նման փողեր հավաքել, այլեւ կազմակերպել է երեխաների անձնագրերի հանդիսավոր հանձնումը: Ափսոս, դրական այլ օրինակների մասին այս պահին տեղեկություններ չունենք, բայց վստահ ենք, որ դրանք քիչ չեն:

Ի դեպ, ինչպես իմացանք խոսակցություններից, քաղաքի դպրոցներից մեկում շրջանավարտները ողջ դասարանով հրաժարվել են անվճար ատեստատի համար դրամ վճարելուց: Արժանապատվություն են հանդես բերել եւ պաշտպանել են իրենց իրավունքը: Իսկ տնօրենը, որ երեւի ինքն է լրացրել վկայականները, ասել է. «Ինչ է, ես իզո՞ւր եմ աչք քոռացրել»:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Հացի խնդիր՝ հարկային եւ հետընտրական վարիացիաներով

Տարիներ առաջ հացի խնդիր ասվածը մեզանում ուներ ընտանիքի ապրուստի, սննդապահովման ընդհանուր, ժամանակային առումով եւս ընդգրկուն իմաստ: Այսօր բնակչության մի ստվար մասի համար ձեռք է բերել նեղ, բառացի իմաստ, այն էլ յուրաքանչյուր կոնկրետ օրվա ընդգրկումով (ով կարողացավ իր ընտանիքի տվյալ օրվա հացն ապահովել, տղամարդ է): Այս տեսակետից վերջին շաբաթների ընթացքում Գյումրիի հացաթխման եւ վաճառքի ոլորտում ստեղծված լարվածությունը կարելի է համեմատել գոտկատեղից ներքեւ հարվածի հետ: Ամեն ինչ սկսվեց հունիսի 11-ի ուրբաթ օրվա ցնցումային իրավիճակով, երբ առավոտից անակնկալ փակ մնացին սեփական շատ խանութների դռները, իսկ շատ գյումրեցիներ, փոքր-ինչ ուշանալով, չհասցրին կամ մեծ դժվարությամբ հաջողացրին օրվա հացը գնել: Հաց չկար, քիչ էր: Միշտ առատորեն հեղեղված հացի շուկան անսովոր դատարկ էր, իսկ կեսօրին եւ դրանից հետո տեղ-տեղ հայտնվող փոքր քանակությամբ հացն արդեն թանկացել էր (մեր դիտարկմամբ մոտավորապես 30-50 տոկոսով, ներառյալ նաեւ գյուղական լավաշը): Այս ամենը, ինչպես պարզվեց, ուղղակի արձագանքն էին «Երեւանի հարկայինի» կողմից սկսված տեւական ստուգումների: Նույն կամ հաջորդ օրը տեղական հեռուստաեթերով հանդես եկած Գյումրիի հարկային տեսչության պետի խոսքերով «ընդլայնված կազմով» հարկային ուսումնասիրությունների, որոնք ծրագրավորված կերպով անցկացվելու են հերթով հանրապետության բոլոր մարզերում: Չնայած տեսչության պետի հանգստության կոչերին եւ հավաստիացմանը, թե արտակարգ ոչինչ չի պատահելու, աժիոտաժի որեւէ հիմք չկա, դրանք ակնհայտորեն խառնել էին ոմանց հաշիվները... Իսկ նման դեպքերում տուժողը վերջին հաշվով էլի հասարակ քաղաքացին է լինում՝ «դավին անտեղյակ», այդպես էլ ծայրը ծայրին չհասցնող մեծամասնությունը: Հաջորդ օրվանից սկսած փակ խանութները հետզհետե բացվեցին, հացի ոլորտում առաջին օրվա աժիոտաժային վիճակը վերացավ, բայց հետեւանքները մնացին: Առանց այն էլ հետզհետե թեթեւացած քաշով հացերը նախկինի համեմատ 10-20 դրամով (նայած քաշի) թանկացան, կամ որ նույնն է՝ նախկին գնի պահպանմամբ ծիծաղելիության չափ փոքրացան:

Այն, որ նշված ստուգումները գոնե առաջին պահին այդպիսի ազդեցություն ունեցան հատկապես հացի ոլորտի վրա, կարող է պայմանավորված լինել մասնավորապես երկու հանգամանքով: Նախ՝ որ դա իր կարեւորության եւ ամենօրյա պահանջարկի պատճառով որեւէ ազդեցության նկատմամբ ամենից զգայուն ոլորտն է (ուստի այստեղ ցանկացած դեպքում զգույշ մոտեցում ունենալը չէր խանգարի), եւ երկրորդ՝ թերեւս այն մեզանում իրոք առավել կոռումպացվածն է: Բայց շուկան, գները յուրատեսակ ինքնակարգավորվող մեխանիզմ են, եւ եթե այլ հիմնավոր պատճառ չլիներ, խնդիրն այս օրերի ընթացքում երեւի պետք է որ հակազդող տարբեր գործոնների ազդեցությամբ գոնե կարգավորման միտումներ հանդես բերեր: Այդ հիմնավոր պատճառը կա, եւ դա այստեղ ալյուրի թանկացումն է: Իսկ այս վերջինի առթիվ ծագող տարակուսանքին փորձում է պատասխանել ժողովրդական բանահյուսությունը: Չար լեզուներն ասում են, թե ԱԺ պատգամավորության որոշ թեկնածուներ ժամանակին նախընտրական «քաղցրության» նպատակով այնքան են ալյուր բաժանել, որ հիմա տարբեր միջոցներով աշխատում են տեղը հանել:

Գ. Մ.

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Վարդգես Պետրոսյանին հանգիստ թողեք...

Շուկայական հարաբերությունները, անձնական շահը, մոդայիկ դարձած «բարեփոխումների» սկզբունքով վերագնահատման են ենթարկում մեր բարոյական նորմերը, երբեմն, անողոքաբար, իր ճանապարհից, բարոյական շատ արժեքների հետ սրբելով նաեւ մեզ համար սրբություն դարձած հանգուցյալի հիշատակը նույնպես:

Շուրջ երեք տարի չի լուծվում Աշտարակում գտնվող Վարդգես Պետրոսյանի տան ժառանգության հարցը: Աշտարակի դատարանի ստեղծած քաշքշուկի, գործի քննության նկատմամբ արդարադատության նախարարության անվերահսկողության պատճառով այդ հարցն այսօր դարձել է արդեն արտասահմանյան մեր հայրենակիցների «մտահոգության» առարկան: Օրերս «Երկիր» օրաթերթում (11.06.99 թ.) տպագրված է Կալիֆոռնիայի հայ գրողների վարչության նախագահ Հ. Սաղըյանի նամակը, որով մտահոգություն էր հայտնվում խնդրո առարկայի վերաբերյալ: Ամենեւին կասկածանք չունենալով մտահոգության իրական հիմքերի նկատմամբ, ուզում եմ դիմել պրն Հ. Սաղըյանին:

Մեծարգո Հ. Սաղըյան, որ գրողների վարչության նախագահն եք, այդ լավ է, իսկ որ փորձում եք անհարկի միջամտել դատարանի վարույթում գտնվող եւ դեռեւս լուծում չստացած գործին՝ «հաստատելով», թե մորից ժառանգություն ստացած Վարդգես Պետրոսյանի տունը «օրինաբար պատկանում է» Լիլիթ եւ Սեւակ Պետրոսյաններին, գրողի այրուն՝ Սոնյա Պետրոսյանին (ի դեպ, ազգանունը ոչ թե Պետրոսյան, այլ Տիգրանյան է) ու մոռանում եք Վարդգես Պետրոսյանի ավագ դստերը՝ Արմինե Պետրոսյանին, դա արդեն լավ չէ, հարմար չէ մտնել ընտանիքի, ինչպես հայտնի ֆիլմի հերոսը կասեր՝ «մասի ու մասնու» արանքը: Ճիշտն ասած, ինձ համար նույնպես հաճելի չէ նման դերում հանդես գալ, սակայն, ի տարբերություն Ձեզ, ես պարտավոր եմ, քանի որ Արմինե Պետրոսյանի շահերը ներկայացնող փաստաբանն եմ: Ուզում եմ հանգստացնել Ձեզ եւ փորձել մեղմել Կալիֆոռնիայի հայ գրողների, ինչպես Դուք եք նշել, վրդովմունքը, որ Հայաստանում ոչ ոք նպատակ չունի պետականացնել տաղանդավոր գրող, հրապարակախոս ու հասարակական գործիչ Վարդգես Պետրոսյանի՝ Աշտարակում գտնվող տունը: Արմինե Պետրոսյանի նպատակն է հասնել այն բանին, որ հորից ժառանգություն մնացած գոնե տունը (անկախ նրանից, թե ում սեփականությունն է եւ ինչ չափով, մեր կարծիքով, նաեւ հայ ժողովրդին մնացած մի ժառանգությունն է) չվաճառվի (ինչպես հանգուցյալի մյուս բնակարաններն ու ունեցվածքը), այլ մնա որպես անվանի գրողի տուն-թանգարան՝ միաժամանակ հանդիսանալով ժառանգների սեփականությունը:

Պարտք եմ համարում Ձեզ տեղյակ պահել, որ ինչպես Արմինե Պետրոսյանը, այնպես էլ գրողի մյուս երկու զավակներն ու այրին՝ Սոնա Տիգրանյանը, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 1215–1217 հոդվածների համաձայն՝ Աշտարակի տան ժառանգական բաժնի 1/4-ական մասով սեփականատեր են: Դատարանի այդ որոշման դեմ ՀՀ դատախազության բերած բողոքը ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 14.05.1999 թ. որոշմամբ մերժվել է, որն այլեւս բողոքարկման ենթակա չէ: Միեւնույն ժամանակ, կարծում եմ, կհամաձայնեք, որ ոչ միայն օրինական չէ, այլեւ բարոյական չէ ժառանգներից որեւէ մեկին փորձել զրկել ժառանգությունից:

Հարգարժաններս, ինչպես նաեւ Ձեզ նման այլ շահագրգիռներ, Արմինե Պետրոսյանն իր հորից ժառանգություն ստացած վիճելի տան 1/4 մասը նպատակ չունի վաճառելու կամ շահադիտական այլ նպատակներով օգտագործելու: Արմինե Պետրոսյանն իր բաժին 1/4 մասը պահպանելով՝ նպատակ ունի թույլ չտալ տկն Սոնայից տրվող կամ տրվելիք հնարավոր հրահանգներով վաճառելու Վարդգես Պետրոսյանի միակ տունը:

Ձեզ տանջող ցավը՝ Վարդգես Պետրոսյանի տունը մշակույթի օջախ դարձնելու առումով, մեզ վաղուց է պատել: Իսկ որ այդ հանգամանքը կենդանության օրոք եղել է նաեւ Վարդգես Պետրոսյանի մտահոգության առարկան, երեւում է վերջինիս ձեռքով դատարանին հասցեագրած մեջբերումից. «Մեր բնակարանի ողջ ունեցվածքն ու կահկարասին (բացառյալ գրասեղանս, գրքերս եւ մի քանիս) ես թողել եմ նախկին կնոջս եւ զավակներիս: Տեղեկացնում եմ նաեւ, որ իմ ծննդավայրում (Աշտարակ) ես ունեմ տուն, որ 1985 թ. ինձ ժառանգություն է անցել մորիցս: Բնականաբար, այդ տունը հետագայում իբրեւ ժառանգություն կանցնի իմ զավակներին»:

Այո, այդքանն է մնացել Վարդգես Պետրոսյանի անձնական իրերից, որը պահպանելն ու սերունդներին ներկայացնելը ոչ միայն մշակույթի նվիրյալների, այլեւ բոլորիս պարտքն է:

Վերջում մի խնդրանք: Գրում եմ Վ. Պ. հապավումով:

Հարգարժան խմբագիր եւ այլ խմբագիրներ, ի սեր Աստծո, ի սեր Վարդգես Պետրոսյանի հիշատակի, հանգիստ թողեք նրան: Թույլ մի տվեք նյութական կամ այլ շահ ստանալու հետին մտադրությամբ շահարկել լուսահոգի Վարդգես Պետրոսյանի անունը:

ԺՈՐԺԵՏ ՇԱՀԱՐՅԱՆ
Փաստաբան

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Ինչպես հայտնի է, վերջերս Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում բացվեց Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության (ՍԾՏՀ) 11 անդամ երկրների նախաձեռնած Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը, որը, փաստորեն, պետք է դառնա Համաշխարհային բանկի եւ եվրաբանկի նմանատիպը տարածաշրջանում եւ նպաստի տարածաշրջանի տնտեսական զարգացմանն ու ինտեգրացմանը: «Ազգն» արդեն հատուկ ռեպորտաժով անդրադարձել է բանկի բացման արարողությանը, որտեղ հստակեցվեցին բանկի գործելաոճն ու հետագա ռազմավարությունը, եւ տեղեկացրել, որ բանկի հիմնադիր կապիտալը կազմում է մոտ 1,7 մլրդ ԱՄՆ դոլար, որի առյուծի բաժինը պատկանում է Ռուսաստանին, Հունաստանին ու Թուրքիային (16,5 տոկոս), իսկ առավել համեստ բաժնետերերին, այդ թվում Հայաստանին բաժին է ընկնում ընդամենը 2 տոկոս բաժնեմաս: Յուրաքանչյուր երկիր ունի իր տնօրենը, իսկ բանկի որոշումներն ընդունվում են տնօրենների խորհրդի կողմից: Սակայն, այս ամենով հանդերձ, հասկանալի է, որ բանկում հիմնական որոշիչ երկրներն ամենամեծ բաժնետերերն են լինելու: Հետեւաբար, բնական է հարցնելը` որքանո՞վ է նպատակահարմար Հայաստանի կարգի երկրների համար ընդգրկվել նման կառույցի մեջ, ի՞նչ առավելություն ու բերություն ունի այս կառույցն այլ ֆինանսական ներդրումային կազմակերպությունների հետ համեմատած:

Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը` անհրաժեշտություն

Բալկանյան պատերազմից տուժած տարածաշրջանը կդառնա նոր միջազգային ֆինանսական կառույցի փորձադաշտը

Փաստորեն, Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը նույն ՀԲ-ի նման ցածր տոկոսադրույքներով ու հարմար պայմաններով ֆինանսավորելու է ՍԾՏՀ անդամ (նաեւ` ոչ անդամ) երկրների ծրագրերը, բայց միայն այն դեպքում, եթե դրանք լինեն հիմնավորված եւ ունենան տարածաշրջանային նշանակություն: Այսպիսով, ի տարբերություն մինչ այժմ եղած միջազգային ֆինանսական ներդրումային կառույցների, սա ավելի շատ կոնկրետ տարածաշրջանային տնտեսական զարգացմանն ուղղորդված կառույց է լինելու եւ նաեւ ունի շատ հստակ քաղաքական արմատներ: Այստեղ համախմբված են տարբեր քաղաքական դաշտերում գտնվող, նույնիսկ միմյանց միջեւ լուրջ հակասություններ ունեցող երկրներ, որոնց միավորում է մի կարեւոր գաղափար` տարածաշրջանային համագործակցությունն ու ինտեգրացիան, որից, ինչքան էլ որ շատ լինեն ներքին հակասություններն ու հավակնությունները, այդ երկրները (Ալբանիա, Ռուսաստան, Ուկրաինա, Մոլդովա, Ռումինիա, Բուլղարիա, Հունաստան, Հայաստան եւ Թուրքիա) չեն կարող խուսափել: Այսինքն, բանկն ինքը քաղաքականության ծնունդ է եւ, բնականաբար, վարկառու երկրները չեն կարող խուսափել նաեւ քաղաքական նախապայմաններից: Ինչ վերաբերում է այդ նախապայմաններին, ապա, մասնագետների կարծիքով, դրանք ամենեւին էլ չպետք է վախեցնեն Հայաստանին, ի վերջո Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը Հայաստանի նման երկրների համար եւս մի հնարավորության դաշտ է ստեղծում որոշ քաղաքական խնդիրներ տնտեսական ձեւերով եւ փոխադարձ շփումների ու համաձայնությունների միջոցով լուծելու համար:

Արդյո՞ք բանկի առաջադրելիք նախապայմանները չե՞ն դարձնի Հայաստանը եւս մեկ շղթայով ֆինանսական հզոր կառույցից կախված մի երկիր: ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Էդվարդ Մուրադյանի կարծիքով, այդ հարցին չպետք է հիվանդագին նայել, քանի որ «երկրի առջեւ դրվող որեւէ նախապայման ի վերջո հանգեցնում է շատ պարզ իրողության` արմատավորել այդ երկրում կանխատեսելի եւ կայուն տնտեսական միջավայր, որտեղ պաշտպանված է բուն ներդրումը եւ կան երաշխիքներ նաեւ մասնավոր ներդրողների համար»: Նման նախապայմաններ դնում են բոլորը` սկսած Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությունից, վերջացրած միջազգային բանկերով, եւ բոլոր երկրների առջեւ, նույնիսկ Միացյալ Նահանգների: Ի վերջո, ոչինչ չի խանգարում բանակցելու այդ նախապայմանների շուրջ: Բանկի մեջ Հայաստանի ընդգրկվածության մյուս կարեւոր հրամայականն է, որ ողջ աշխարհը գնում է տնտեսական գլոբալիզացիայի ուղիով, եւ որեւէ երկիր չի կարող մեկուսանալ եւ այս կամ այն չափով պետք է մասնակցի գոնե տարածաշրջանային նշանակության ծրագրերին: Ի վերջո, բանկի մյուս կարեւոր առանձնահատկությունն այն է, որ այստեղ, քանի որ սահմանափակ է մասնակից երկրների թիվը, առավել մեծ կարող են լինել երկրների ազդեցությունն ու լոբբիզմը, ինչը, մյուս կողմից, ունի մի վտանգ` ծրագրերը հաստատելիս, օբյեկտիվության աստիճանը կարող է ավելի փոքր լինել:

Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը դեռեւս կազմավորման փուլում է: Բանկի հայաստանյան տնօրեն, ՀՀ ԿԲ խորհրդի անդամ Արթուր Ջավադյանը տեղեկացրեց, որ նախնական պայմանավորվածության համաձայն հուլիսի վերջին սպասվում է բանկի պատվիրակության այցը Վրաստան ու Հայաստան` տեղում ծանոթանալու տնտեսական վիճակն ու ծանոթանալու այս երկրների տարածաշրջանային նշանակության ծրագրերին: Կոնկրետ Հայաստանն առաջարկելու է երկու ծրագիր, մեկը ՍԾՏՀ «Սեւծովյան էլեկտրաէներգետիկ օղակ» նախագծի մի մասն է, որը ենթադրում է միասնական տարածաշրջանային էներգահամակարգ, երկրորդը վերաբերում է Հայաստան-Վրաստան երկաթուղային եւ ավտոմոբիլային ճանապարհների վերանորոգմանը:

Վերջերս տեղի է ունեցել բանկի տնօրենների խորհրդի նիստ, որտեղ այլ հարցերի հետ քննարկվել է բալկանյան պատերազմի հետեւանքների վերացման եւ բանկի ծրագրերի համադրման հարցը: Ի դեպ, «Կոսովոյի պատերազմ. մի օր անց» փաստաթղթում, տարբեր ֆինանսական կառույցների գնահատմամբ տարածաշրջանի երկրների, մասնավորապես` վեց երկրների (Ալբանիա, Մակեդոնիա, Բուլղարիա, Ռումինիա, Խորվաթիա, Բոսնիա-Հերցեգովինա) տնտեսությունները կրել են ահռելի վնաս: Մասնավորապես, հաշվարկված է, որ առաջիկա 2 տարիներին այդ տարածաշրջանում անհրաժեշտ կլինեն մոտ 3,5 մլրդ դոլարի, իսկ 10 տարիներին մոտ 100 մլրդ-ի ներդրումներ, ինչը կարող է համեմատվել երկրորդ համաշխարհային պատերազմին հետեւած «Մարշալի պլանի» հետ: Հետեւաբար, այս պայմաններում, երբ շուտով կսկսվի Բալկանյան պատերազմի հետեւանքները վերականգնող ծրագրերի ու հիմնադրամների գործունեությունը, ավելի է կարեւորվում ՍԾՏՀ բանկը, որի անդամների մի մասը այդ նույն պատերազմից տուժած երկրներն են: Փաստորեն, Սեւծովյան առեւտրի եւ զարգացման բանկը միակ տարածաշրջանային խոշոր ֆինանսական կառույցն է լինելու (Սալոնիկը մոտ 300 կմ է հեռու կոնֆլիկտի գոտուց) եւ չի բացառվում, որ վերականգնման ծրագրերի կառավարումը հանձնվի նրան: Դա մի հնարավորություն է բանկի համար որպես համաֆինանսավորող կառույց մասնակցելու տարածաշրջանային ներդրումային ծրագրերին եւ ավելի հաստատվելու ու զարգանալու որպես միջազգային ֆինանսական ներդրումային ինքնուրույն կառույց:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ

ԾԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Թուրքերը կատաղել են Ջենինգսի դեմ

Մեկ ամիս առաջ, «Ազգի» հունիսի 1-ի համարում հաղորդել էինք, որ ամերիկյան ABC-TV հեռուստաընկերության միջազգային լուրերի բաժնի հայտնի լրագրող-հաղորդավար Պիտեր Ջենինգսը պատշաճ ձեւով էր լրացրել իր «Դարը» խորագրով 608 էջանոց ծավալուն հատորում Հայկական ցեղասպանության բացթողումը: ABC News լրատվական ծրագրի ապրիլի 30-ի միջազգային լուրերի բաժնում նա հինգ րոպե նվիրել էր Հայկական ցեղասպանությանը, հստակորեն նշելով, որ 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանությունն էր դա: Հաղորդմանը հրավիրված են եղել «Նավասարդի սեւ շունը» գրքի հեղինակ Պիտեր Բալաքյանը եւ եղեռն վերապրողներ` Նյու Ջերսիի ծերանոցից:

Այժմ «Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի հրատարակիչ եւ խմբագիր Հարութ Սասունյանը տեղեկացնում է, որ այդ օրից ի վեր թուրքերը կատաղել են եւ մեղադրում են ինչպես Ջենինգսին, այնպես էլ ABC հեռուստաընկերությանը:

«Թըրքիշ թայմս» թերթում տպագրված հոդվածում, գրում է Սասունյանը, թուրք լրագրողն այդ հաղորդումը որակել է «կողմնակալ եւ զրպարտչական, թուրքական պատմությունն աղավաղող»: «Դա (հաղորդումը) Թուրքիային եւ թուրքերին մեղադրում էր հայերի դեմ ցեղասպանություն գործելու մեջ, գրել է թուրք լրագրողը, ծրագիրը մաս էր կազմում «Դարը» խորագրով հեռուստատեսային հաղորդաշարի, որը հիմնված է Պիտեր Ջենինգսի եւ Թոդ Բրուստերի հեղինակած համանուն գրքի վրա: Երբ գիրքը լույս տեսավ, հայերն արշավ սկսեցին Ջենինգսի դեմ, որովհետեւ նա գրքում չէր ընդգրկել «Հայկական ցեղասպանությունը»: Թվում է, թե այս ծրագրով էլ Ջենինգսն ու ABC-ն ծառայություն են մատուցում հայ ծայրահեղականներին»:

Սասունյանը հատկանշական է համարում, որ բոլոր նրանք, ովքեր ճշմարտությանն են հետամուտ Հայկական ցեղասպանության հարցում, թուրքերի կողմից համարվում են ծայրահեղականներ եւ ահաբեկիչներ:

«Թուրքերին ավելի է կատաղեցրել, տեղեկացնում է Սասունյանն իր ֆաքսում, որ ABC հեռուստաընկերությունը Հայկական ցեղասպանության վերաբերյալ ամբողջ տեղեկությունը արձանագրել է համակարգչային Ուեբսայթում` մատչելի դարձնելով բոլորին: «Թըրքիշ թայմս» թերթն այդ Ուեբսայթն «Ինտերնետի ամենաալարմ Ուեբսայթերից մեկն» է որակել, նշելով, որ այնտեղ Օսմանյան Թուրքիան ներկայացված է որպես բոլոր ժամանակների ամենաարյունարբու երկրներից մեկը»:

Լավ է, եզրակացնում է Սասունյանը, մի քիչ էլ մենք հայերս, հանգիստ նստենք եւ դիտենք, թե ինչպես են թուրքերը բողոքում իրենց պատմությունը իբր աղավաղելու դեմ: Տարիներ շարունակ մենք ենք գլուխներս պատին դեմ տվել: Այժմ նրանց հերթն է: Թող իրենց հաշիվները մաքրեն ABC News-ի հետ:

Մի օգտագործեք գերմանական շամպուններ

Իր ընթերցողներին զգուշացնում է հոլանդական «Տելեգրաֆը»

Եվրոպայում այժմ էլ շամպունների սկանդալ է հասունանում: Պարզվում է, որ Գերմանիայի սպառողների շահերի պաշտպանության միության պատվերով արված հետազոտությունները ցույց են տվել, որ գերմանական բազմաթիվ շամպուններ պարունակում են նյութեր, որոնք քաղցկեղածին են կամ էլ այլ հիվանդությունների առաջացմանն են նպաստում, ինչպես նաեւ վնասակար են շրջակա միջավայրի համար: Ստուգման ենթարկված 36 շամպուններից 14-ը խոտանվել են «օգտագործման համար ոչ պիտանի» բնութագրմամբ:

Շամպունների պարունակության մեջ հայտնաբերված, օրինակ, անիլինը եւ ֆորմալդեհիդը մաշկի ծերացում են առաջացնում եւ ավելի ընկալունակ են դարձնում քաղցկեղային հիվանդությունների համար: Հետաքրքիր է նշել, որ ստուգման ենթարկված եւ առողջության համար վնասակար լինելու պատճառով խոտանված շամպունների շարքում է Պրոկտեր էնդ Գեմբլ ընկերության հանրահայտ «Պանտին Պրո-վին», հոլանդական թերթը վկայակոչելով, տեղեկացնում է «Պրավդա» թերթն իր հուլիսի 1-ի համարում:

Ընդհանուր առմամբ, հետազոտությունները ցույց են տվել, որ 36-ից միայն 5-ն է օգտագործելու համար պիտանի, սակայն դրանք չեն վաճառվում նիդեռլանդական շուկայում, զգուշացնում է «Տելեգրաֆը»:

Հուսով ենք, որ այժմ հայ սպառողն էլ է նախազգուշացված:

ԱՐ. Մ.

Կոսովոյում շարունակվում են ահաբեկչությունն ու բռնությունը ոչ ալբանացի բնակչության նկատմամբ

ԲԵԼԳՐԱԴ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Հարավսլավիայի մանկավարժների միությունը մարդկության պատմության մեջ աննախադեպ բարբարոսություն համարեց ալբանացի ծայրահեղականների կողմից Պրիշտինայի համալսարանից ավելի քան երկու հազար պրոֆեսորների ու ասիստենտների, ինչպես նաեւ 18 հազար ուսանողների արտաքսումը: Հինգշաբթի օրն այստեղ տարածված հայտարարության մեջ նշվում է, որ գիտության նկատմամբ այս «ցեղասպանության» մեղքը կրում են նախեւառաջ ԱՄՆ-ը եւ Արեւմուտքի մյուս երկրները, որոնց խաղաղապահ զորակազմերը գտնվում են Կոսովոյում եւ աչքաթող են անում, այսպես կոչված, «Կոսովոյի ազատագրության բանակի» գործողությունները: Արեւմուտքի զինծառայողներն ահաբեկիչներին թույլ են տվել դասախոսներին դուրս քշել կաբինետներից ու լսարաններից, գրավել նրանց բնակարանները եւ կողոպտել ունեցվածքը:

Բարաք. Լայն ճակատով դեպի խաղաղության բանակցություններ

Իսրայելի նորընտիր վարչապետ Էհուդ Բարաքի կոալիցիոն նոր կառավարությունը համալրվեց մի կուսակցությամբ` Յիցխակ Մորդեխայի ղեկավարած «Կենտրոնով», որը Կնեսետում ունի 6 աթոռ: Այսպիսով, Բարաքը վայելում է օրենսդիր մարմնի շուրջ 75 պատգամավորների աջակցությունը, ինչը մեծամասնություն է 120 անդամից բաղկացած Կնեսետում: Դրանով կարելի է ասել, որ «Աշխատանքի» առաջնորդը կազմեց ազգային միասնության կառավարություն: Սակայն Բարաքին դիմակայող գլխավոր վտանգը կոալիցիայի մեջ ընդգրկված ուժերի հակասականությունն է, քանի որ այդ խառնուրդում համատեղվել են աջերն ու ձախերը, կրոնամոլներն ու աշխարհիկները: Միեւնույն ժամանակ, Բարաքին ընծեռվել է մանեւրելու լայն լուսանցք` քաղաքական վճռորոշ բոլոր որոշումներն անցկացնելու համար` խուսափելով խորհրդարանական որեւէ առարկումներից: Այս առումով, մասնակից կուսակցությունները ստորագրել են համաձայնագրեր, որ հարգելու են կառավարության հիմնական գծերը` արաբ-իսրայելյան բանակցության վերաբերյալ: Նշենք, որ Բարաքը Կնեսետի նախագահությանը տեղեկացրել էր, որ իր կոալիցիան ի վիճակի է վերակենդանացնել խաղաղության գործընթացը:

Հատկանշական է, որ հեռացող վարչապետ Բենիամին Նեթանյահուին դիմագրաված խնդիրներից էր այն, որ նա ստիպված էր շատ ժամանակ կորցնել իր ղեկավարած կոալիցիայի անդամներին գոհացնելու համար եւ հաճախ դառնում էր կոալիցիոն ուժերից մեկի պատանդը, երբ այն որոշեր ետ վերցնել իր աջակցությունը Նեթանյահուին` որեւէ հիմնահարցի առնչությամբ: Եվ հենց դա էլ եղավ «Լիկուդի» կառավարության վաղաժամկետ անկման պատճառը:

Ա. Մ.

digitised by A.R.A.R.@

Մշակոյթ

Խորհրդային տարիներին եւս մեր աշխարհում կային անհատ գրավաճառներ կամ հնագրավաճառներ (բուկինիստ), որոնցից շատերն այս ու այն տեղից գտնում եւ հիմնականում պետական թանգարան-գրադարանային կազմակերպութիւններին կամ լաւ գրադարան ձեւաւորելու հետամուտ մասնաւորականներին էին վաճառում անհրաժեշտ հին ու նոր գրքեր: Այդպիսի մէկը սովորական անունից բացի ունէր նաեւ «խաչագող» մականունը, որովհետեւ հիմնականում անտեղեակ գիւղացիներից չնչին գներով ստանում եւ թանկ վաճառում էր հին եւ դժուարագիւտ գրքեր ու ձեռագրեր: Տարիներ առաջ Մաշտոցեան Մատենադարանը Սայաթ-Նովայի ձեռքով օրինակուած «Նարեկը» գնեց հենց դրանց համեմատ էլ՝ գնահատումները:

Կայ մեր օրերին յատուկ մի այլ բան եւս. ամէն ինչ վերագնահատւում եւ վերանայւում է. մարդիկ էլ վերանայւում են իրենց գործունէութեան ասպարէզը. շինարար ինժեներից կրթութիւն եւ իրեն «տեխնիկական գիտութիւնների թեկնածու» կոչող այս վերամասնագիտացած հնագրավաճառն էլ որոշել է դառնալ նաեւ լրագրային «գրխագէտ»: Ի՞նչն է շատ՝ լրագրեր. ինչի՞ կարիք ունեն նրանք՝ տպելիք նիւթի. էջ լցնելու համար տպում են իրենց առաջարկուող ամէն ինչը. գրուածի փաստերը կամ ճշմարտացին ստուգելու խնդիր ու ժամանակ էլ չկայ: Ուստի մեր բուկինիստը ձեռքի հետ սկսեց նաեւ «գրխագիտութիւն անել». «Երկիր»-ում եւ նմանների մէկ-երկու «բան» տպելուց յետոյ, վերադարձող «Շարադրանքի» մէջ իր ստեղծած միութեան անուան բաղադրիչ բառով «յայտնաբերում» է, որ Ազգային գրադարանի տնօրէնի պաշտօնից մեզ «ազատել» են ո՛չ աւել, ո՛չ պակաս՝ հնատիպ գրքեր հիւրացնելու եւ «Արեւմուտքում» վաճառելու համար. ապա՝ կասկածում է. «Եթէ գրադարանի հնատիպ գրքերի պակասը կապուած է նրա հետ, ինչո՞ւ նրան չեն պատժում»: Այլ խնդիր է, որ իրենից՝ թանկ, իսկ ազնիւ մարդկանցից՝ ցածր գներով գնելով, աւելի շատ՝ արժանաւոր մարդկանցից նուէր ստանալով, Ազգային գրադարանի հնատիպ գրքերը մենք միայն աւելացրել ենք. աւելի առաջ՝ 1976 եւ 1980 թթ., ուղիղ 30 միաւորով աւելացրել ենք նաեւ Մատենադարանի հնատիպ գրքերի քանակը. էլ չասենք, որ

Հնագրավաճառ-«գրխագէտը»

Մերօրեայ մտահոգիչ մի երեւոյթ

այս «խաչագողից»:

Վերջին տարիներին, նոր պայմանների հետ, այս ասպարէզում առաջացել են նոր երեւոյթներ, որոնցից մի քանիսն արժէ նշել.

ա. մարդիկ իրենց կենցաղային դժուարութիւնները ձգտում են լուծել նախկինում անմատչելի պատմական սնդուկներից այժմ իրենց իսկ ձեռքով հեշտութեամբ հանուող ընտանեկան սրբութիւն-մասունքներով (գներն էլ որոշում են ըստ իրենց կարիքի).

բ. յաճախացել են նաեւ այս տեսակ սրբութիւնների գողութիւններն ու դրանք օտարերկրացիներին վաճառելով՝ Հայաստանից հանելու յաջողուող փորձերը.

գ. մութ ու ցուրտ տարիներին գրախանութներում գրականութիւնը... որպէս վառելանիւթ վաճառուեց կշռաչափով (կիլոգրամով).

դ. սրբութեամբ պահպանուած, անգամ եղեռնիական կահոյքի մաս կազմող անձնական գրադարանների միաւորներն այսօր թափուած են «վերնիսաժի» ցեցիններին կամ փողոցների մայթերին.

ե. հնագրավաճառութիւնն արդուստի միջոց է դարձել աւելի՛ շատ մարդկանց համար, ուստի եւ ազատ մրցակցութեան պայմաններում այստեղ յաջողելու համար անպայման հնարամտութիւն է պէտք:

Հայաստանի Ազգային գրադարանում աշխատելուս ընթացքում (1995-8 թթ.) գիրք առաջարկող շատերի շարքում աչքի էին ընկնում յատկապէս երկուսը: Առաջինը ցրտի ու մթի տարիների սկզբին իր տան կողքի գրախանութի ամբողջ արժէքաւոր գրականութիւնը գնել էր, դարսել աւտոմեքենայում եւ բանական-ընդունելի գներով աստիճանաբար վաճառում էր նոյն գրականութիւնը վաս հանդիպած գրադարաններին: Այս մարդու արածն ըստ էութեան ընդունելի գործ էր, ուստի եւ նրան «հնարամիտ» կոչելը երեւի սխալ է, բայց Բագրատ Սարուխանեան անունով երկրորդն այդ կոչման իսկապէս արժանի է. ճշգրիտ կանխատեսելով, որ մօտ ապագայում հայկական երաժշտութեան տարատեսակ ձայնապնակների արտադրութիւն չի լինելու, գիւղական խանութներից հաւաքել է, ըստ իր ասածի՝ 10.000-ից աւելի ձայնապնակ եւ իր իմացած արժէքաւոր գրականութիւն: Հայկական երաժշտութեան ձայնապնակների հիմնական սպառողը սփիւռքահայերն են. նրանց համար սրանք լաւ յուշանուէր են, ուստի «յարմար գներով» հենց նրանց էլ վաճառում է: Նոյն ընթացքում նկատել է եկամտաբեր մի այլ նիւթ եւս՝ հնատիպ գրքերը, որ մնում են հիմնականում գիւղական քահանաների ժառանգների սնդուկներում: Ասօթ իմացած մի կամ մի քանի սնդուկից բերած մէկ-երկու այդպիսի գիրք վաճառեց Ազգային գրադարանին, ըստ որում՝ ինքն էլ գտնում էր «նուիրատու-սփիւռքահային», մեր ներկայութեամբ նրանից ստանում իր որոշած՝ 50 կամ աւելի դոլար գինը եւ գիրքը տալիս գրադարանին: Նոյնպիսի մի քանի բան էլ նոյն ժամանակներում վաճառեց Մաշտոցեան Մատենադարանին: Ի տարբերութիւն ուրիշ գրավաճառների եւ առաջարկողների, գիրքը բերելիս սկզբից եւեթ ասում էր, թէ նրանցից այսինչ գրադարանն ունի, այսինչը՝ ո՛չ: Բարդ բան կամ մեծ զարմանք չկար՝ գիտէր երկու գիրք՝ «Հնատիպ գրքի» (1512-1800 թթ.) եւ «1801-1850 թթ.» հրատարակութիւնների մատենագիտութիւնները, որոնցով էլ անում էր իր ստուգումները.

տոյ, մի օր էլ նրանց ուժով «Ազգ»-ում (26. 9. 1998 թ., էջ 6) երեւցրեց «Գրասիրութեան խաղը սանձնած» անորոշ կամ բան չասող վերնագրով՝ էջ բռնող, խառնափնթոր մի յօդուած, որի երեք սիւնն իր իմացած նոյն երկու մատենագիտութեան հիման վրայ հայ տպագրութեան պատմութեան հանրայայտ փաստերի անհիմն եւ սխալաշատ վերաշարադրանք-հաշուարկն է, իսկ ամենամեծացրած վերջին սիւնն սկսւում է՝ «Մեր օրերում երբեմն վաճառքի են հանւում հայերէն հնատիպ գրքեր» նախադասութեամբ, ապա՝ շարունակւում եւ հասնում Հայաստանի մեծ գրադարանների հնատիպ գրքերի քանակները: Չմտածե՞նք՝ հնագրավաճառի ինչի՞ն է պէտք գրադարանային հաւաքածուների քանակի ճշտումը:

Միաժամանակ, նոյն ընթացքում, այս մարդու այցելութիւնները յաճախադէպ դարձան գրադարանային նոյն մեծ հաստատութիւններ. այդ օրերին տեւապէս աշխատում էր մեզ համոզել՝ իրեն Ազգային գրադարանի աշխատակցի վկայական տալ. աշխատանքի է ընդունւում, աշխատավարձ չի ստանում, որեւէ աշխատանքային պարտականութիւն էլ չի ստանձնում, բայց գրադարանին «մեծ օգնութիւն» է տալիս, որ է՝ պարզում է գրքերի տեղերը, յետոյ՝ գտնում նրանց գնորդ-գրադարանին նուիրողներ, որ հետեւ կանոնակ կասկածելի գործունէութիւն ունեցող օտարերկրեայ կազմակերպութիւններ կամ անհատներ են:

Ժամանակ անց այս մարդը յայտնուեց Մատենադարանի՝ հիմնականում գիտաշխատող եւ մասնագէտ ընթերցողների շարքում եւ սկսեց ընթերցավարներին զարմացնելուց. օրինակ՝ ինքը Ոսկան Երեւանցու տպած Աստուածաշունչը կարդալ չի ուզում (իմա՝ չի էլ կարող), միայն «տեսնե՛մ», այնուհետեւ պարզելով, որ հնատիպ գիրքը «տեսնելու» համար պէտք է այն պատուիրել, յետոյ ամէն օր ստանալ ընթերցավարից, նրա սեւեռուն հայացքի ներքոյ կարդալ ու վերադարձնել եւ յաջորդ օրը նոյնը կրկնել, որեւէ գիրք չպատուիրեց. ընթերցասրահի առօրեայ գործունէութեան գրքերից պատահական մէկը դնում էր սեղանին եւ, անգամ չբացելով, նստում, տարօրինակ շարժումներ անելով ու կողքինների վրայ հայեացք նետելով, անիմաստ ժամ գալիս: Մի օր էլ՝ յունիսի 10-ին, երբ առաջարկեցին հետեւել ընդունուած կարգին եւ ձեռքի պայուսակը խոտոր, անթաքչանց տոպրակը թողնել ընթերցավարի սեղանին (միա՛յն այսչափ), սուտ անհամապատասխան՝ իրեն գող են համարում, ինձ էլ նրանց կհամարի՝ իր ուզածը... հետեւեց փողոցային վիրաւորանքների շարանը. միւս օրն այդմունկն էլ կրկնեց. արդիւնքը եղաւ պահակ ոստիկանի ուղեկցութեամբ նրան դուրս հրաւիրելը եւ ընթերցելու իրաւունքից զրկելը: Բառացիօրէն մէկ օրից (17. 06. 99) «Առաւօտ»-ում յայտնուեց այս տարօրինակ մարդու նոյնպիսի վերնագրով՝ «Հնատիպ գրքերը հիւրացնո՞ւմ են» յօդուածը, որ, հակառակ «Ազգ»-ի հրապարակման մէջ Մատենադարանին հասցէագրած դրուատիքի (իրենից եւ ուրիշներից հնատիպ գրքեր է գնում եւ խնամքով պահպանում), ցեխ ու լուտանք է թափում թէ՛ Մատենադարանի եւ թէ՛ միւս մեծ գրադարանների վրայ:

Հնագրավաճառ-գրխագէտն ունի առանձնապէս մեր հասցէին կեղծ թափելու՝ մեզ անհասկանալի ձգտում. անկապակից ու անհեթեթական, մի հաստատութիւնից մի ուրիշի, մի անհատից մի այլ անհատի գնացող ու կրկին

Մատենադարանի Ձեռագրատանն աշխատելու ընթացքում (1974-1995 թթ.), յաճախ նաեւ մեր ջանքերով, այս հաստատութեան ձեռագրական հարստութիւնն աւելացել է 1575 միաւորով, որոնց առաջին մշակող-նկարագրողը մենք ենք եղել: Անկախ այս ամէնից, անուանարկելու համար հանգիստ կարող ենք այդ խաբարուած յայտարարութիւնների համար դասի տալ «ճարտիկ» գրավաճառին: Բոլորովին այլ խնդիր է, որ Ազգային գրադարանի տնօրէնի պաշտօնից հարկադրաբար «հրաժարուել» ենք Մշակոյթի նախարարութեան ոլորտում անցեալ տարուանից ստեղծուած անառողջ մթնոլորտի պատճառով. վերյիշենք՝ օրեր առաջ հեռուստատեսային «Մշակոյթ» ծրագրով Տիգրան Լեւոնեանն իրաւացիօրէն եզրակացրեց, որ «մեր մշակոյթը պէտք է պաշտպանել Մշակոյթի նախարարից ու նախարարութիւնից եւ նրա դիլետանտներից», իսկ դրանից օրեր առաջ «Ար»-ով մշակոյթի «նախարարը» յայտնուած ասաց՝ «Տիգրան Լեւոնեանն առաւօտից երեկոյ հայհոյում է ինձ, կնշանակի ես մտիկս դրածը չոփի՞ս անեմ»: Վերջապէս՝ մեր հրաժարուելուն նախորդած դէպքերի մանրամասն նկարագրութիւնն արդէն իսկ արել ենք «Հայաստանի Ազգային գրադարանը շահախնդրութիւնների յորձանուտում» խորագրով գրքոյկով (Երեւան, 1999), որի բովանդակութիւնն այստեղ վերապատմելն անիմաստ ենք համարում:

Հասարակայնօրէն աւելի զգուշալին այն է, որ Բ. Սարուխանեանի համոզմամբ՝ մեր փոքր երկրի մեծ գրադարանների աշխատողներն զբաղւում են միմիայն նրանով, ինչը յօդուածագրի արդուստի աղբիւրն է եւ ինչի համար նա ստեղծել եւ նախագահում է իր՝ «Հնատիպ գրքերի յայտնաբերման եւ պահպանման հայկական մատենագիտական միութիւն»-ը:

Նկատենք՝ այս միութիւնը եւ նրա նախագահի վկայականը հնագրավաճառի համար ունեն այն դերը, ինչ մի տարի առաջ պէտք է ունենար Ազգային գրադարանի աշխատակցի ցանկալի վկայականը. ըստ ամենայնի՝ սրանով հնատիպ գիրք ունեցողները պարտաւոր են հաշուի նստել նրա հետ եւ հնարաւորութիւն տալ բոլոր հնատիպ գրքերը «յայտնաբերել եւ պահպանել», այսինքն՝ ստանալ եւ վաճառել...ո՞ւմ:

Իրողութիւնների այս շարքի մէջ ամենամտահոգիչն այն է, որ հնագրավաճառն իր վերջին յօդուածով պահանջում է պետական հաստատութիւնների ունեցուածքն իրեն լիովին մատչելի դարձնել, դրա համար էլ «Առաւօտ»-ի խմբագրական կցմամբ իրեն օգնութեան է կոչում «պաշտօն ատեաններին», մինչ վերջիններս հիմնական հոգսը, կարծում ենք, պէտք է լինի գրքի առեւտրականին պետական գրային ունեցուածքից հեռու պահելը, այսինքն՝ այս մարդը չպէտք է կոխի Հայաստանի մեծ, առանձնապէս՝ հին եւ արժէքաւոր գրականութիւն ունեցող գրադարանների շեմը:

Իսկ եթէ միամիտ մարդկանցից թեթեւ գնով կամ առանց դրա ստացածը ծանր գնով վաճառի պետական հաստատութիւններին (ո՛չ իրեն յայտնի օտարերկրացիներին), ապա արժէ նրա գործունէութիւնը խրախուսել եւ ներկայացնել պետական պարգեւների, ասենք՝ վերջերս յաճախ տրուող «Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանի:

ԳԷՈՐԳ ՏԷՐ-ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, 20. Զ. 1999 թ.

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

Մարդը եւ իր ժամանակը

Սմբատ Բաղդասարյանի 70-ամյակին

Այս խորագիրն ընթերցողին կարող է թվալ պաթետիկ, այսօրվա գործածական բառով՝ հռետորական: Բայց երբ խոսքը վերաբերում է ոչ հեռավոր անցյալի պետական-հասարակական երեւելի գործիչներին, տվյալ դեպքում հռետորական արվեստի մասնագետ, փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու Սմբատ Բաղդասարյանին, ապա իմ նախընտրած խորագիրը, կարծում եմ, հիմնավոր է: Այսօրվա կշռաքարերով անցյալի նժարումը միշտ չէ, որ կարող է արդար լինել: Ահա թե ինչու անհատի կյանքն ու գործը հանրագումարելու եւ գնահատելու համար հարկ է ակնարկի դիմաց պահել նախ ժամանակն ու միջավայրը, քանզի մարդու գործը չի բացահայտվի իր ժամանակի ծիրից դուրս: Մարդն իր պատասխանատվության առաջ. այս բանաձեւը ժամանակից ու տարածությունից դուրս չի կարող բացատրվել:

Սյունաց լեռնաշխարհի ծնունդ է Ս. Բաղդասարյանը: Նա իր նախնիներից

ժառանգել է պարզությունն ու անմիջականությունը, շիտակությունը, արարումի կորովը եւ հայ մարդու հոգու շռայլությունը: Իր գիտակցական կյանքի առաջին իսկ օրերից փայփայել է մի մեծ ճշմարտություն, որն այնպես թանձր թրթին է հանձնել մեր մարգարե բանաստեղծը՝ Ավետիք Իսահակյանը. «Հայ ծնվելը դժբախտություն է, հայ մնալը հաղթանակ»: Եվ այն, որ Ս. Բաղդասարյանն անցնելով իր «հերոսական» ժամանակի հոլովույթի միջով, անաղարտ պահեց հայ ոգին իր կրծքի տակ, դա նրա հաղթանակն է, նրա հպարտությունը:

Ս. Բաղդասարյանը ծնվեց եւ իբրեւ անհատ ձեւավորվեց այն տարիներին, երբ խորհրդային կայսրությունը «յոթ մղոնանոց քայլերով ընթանում էր դեպի համաշխարհային կոմունիզմի ճաճանչափայլ գագաթները» վաղուց ի վեր հայտնի ճամփեքով: Եվ ժամանակի հզոր ալիքները չէին կարող իրենց թեւերին չառնել ի ծնե օժտված գանգուրահեր պատանուն: Համալսարանն ավարտում է գերազանց գնահատականներով, եւ նրա առջեւ բացվում է մեծ կյանքի ճամփան: Ս. Բաղդասարյանի աշխատանքային կենսագրությունը սկիզբ էր առել տակավին ուսանողական տարիներից՝ համալսարանի կոմերիտական կազմակերպությունը ղեկավարելու պարտականությունից: Նրա հետագայում զբաղեցրած պաշտոնների պարզ թվարկումը միայն հստակ պատկերացում կարող է տալ Բաղդասարյանի գործունեության ծավալի ու բնույթի մասին: Շրջկոմի առաջին քարտուղար, այնուհետեւ Հայաստանի կոմերիտական կենտրոնական կոմիտեի առաջին քարտուղար, ՀԿԿ կենտկոմի բաժնի վարիչի տեղակալ, Երեւան քաղաքի կուսակցական շրջկոմների (Օրջոնիկիձեի եւ Սպանդարյանի) առաջին քարտուղար, ապա մամուլի կոմիտեի նախագահ, սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտեի նախագահի տեղակալ... Այդ տարիներին եղել է նաեւ ՀԿԿ կենտկոմի բյուրոյի անդամության թեկնածու, Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահության անդամ, Գերագույն խորհրդի պատգամավոր (հինգ նստաշրջան): Պետական պատասխանատվություններին զուգահեռ ծավալել է հասարակական աշխատանք: Եղել է Հայաստանի փիլիսոփայական ընկերության, Հայաստանի ժուռնալիստների միության անդամ, շախմատի ֆեդերացիայի փոխնախագահ: Հիրավի, գործունեության շատ ընդարձակ շրջանակներ, որ անհատից պահանջում է ուժերի կենտրոնացում, նվիրում: Պարգեւատրվել է կառավարական շքանշաններով ու մեդալներով: Աշխատանքի պարտադրանքի բերումով Ս. Բաղդասարյանը շատ երկրներում է եղել, հանդիպումներ ունեցել պետական գործիչների հետ եւ պատվով ներկայացրել իր հայրենիքն ու հայ մարդուն: Դիմացինի կյանքը դյուրացնելու մշտական մտահոգությունը Բաղդասարյանի համար դարձել է ապրելակերպ. ժամանակին կարիքավոր մեկից ավելի ընտանիքներ բնակարան են ստացել շրջկոմի առաջին քարտուղարին արտոնված ամենազոր կարգադրությամբ: Դժվար է հավատալ, բայց իրողություն է, որ ինքը չի ունեցել եւ հիմա էլ չունի ոչ շքեղ բնակարան, ոչ առանձնատուն, ոչ ամառանոց եւ ոչ էլ սեփական ավտոմեքենա:

Ս. Բաղդասարյանը սիրում է արվեստն ու գրականությունը: Ժամանակին շրջապատված է եղել մեր մեծանուն գրողներով, գրչի մարդկանցով: Մամուլի կոմիտեն ղեկավարելու տարիներին ջանք չի խնայել, որպեսզի ժամ առաջ լույս աշխարհ գան Հովհ. Շիրազի, Համո Սահյանի, Պ. Սեւակի, Վահագն Դավթյանի, Սիլվա Կապուտիկյանի եւ մեր նշանավոր մյուս գրողների ստեղծագործությունները, որոնց վրա դրված էր գլավլիտի ծանր կողպեքը, երբ երդվյալ հավատաքննիչները ժողովրդական բառով ասած «եզան տակ հորթ էին փնտրում», երբ հայրենասիրական անբասիր գաղափարները, զգացմունքները ազգայնամոլության պիտակով մերժվում էին: Շոշափելի է Բաղդասարյանի ավանդը նաեւ հայ դասական գրողների ստեղծագործությունների հրապարակման գործում: Նրա անվան հետ է առնչված եւ գունավոր տպարանի հիմնադրումը Երեւանում: Շոշափելի եղավ Ս. Բաղդասարյանի ծառայությունը նաեւ հայրենիք-սփյուռք կապերի ամրապնդման գործում այն տարիներին, երբ կային անըմբռնելի շատ պատնեշներ:

Խորհրդային կայսրության փլուզումը իր փլատակների տակ թողեց մեծավորական շատ գործիչների, որոնք ապրեցին ծանր ողբերգություն: Ս. Բաղդասարյանը եղելությունը ընկալեց փիլիսոփայորեն, առանց հոգեկան ցնցումների, դառնացավ, բայց չապրեց ողբերգություն, իր մեջ ուժ գտավ եւ անցավ գիտամանկավարժական գործունեության ԳԱ ակադեմիայի ինֆորմացիոն կենտրոնում, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտում, իսկ այսօր նա դասավանդում է մեր բուհերում «Հռետորական արվեստի հիմունքները» ու «Սփյուռքահայ գաղթօջախների պատմություն» առարկաները:

Այս ամենից հետո դժվարանում եմ որոշել Ս. Բաղդասարյանի կեսդարյա գործունեության չափն ու կշիռը: Շա՞տ է, թե՞ քիչ մեկ մարդու համար՝ չգիտեմ...

Մի քանի օր առաջ Արմենոտելի շենքի առջեւ հանդիպեցի ավտովարորդ բարեկամիս: Արեւի ճառագայթները կիզիչ էին, եւ ես հայացքս դարձրի այս ու այն կողմ:

- Գնանք պատսպարվենք Սմբատի ծառերի տակ, -ասաց բարեկամս:
- Սմբատի՞...
- Բա չգիտես, որ այս ծառերը, Հակոբ Մեղապարտի հուշարձանի աջ եւ ահյակ կողմերում Սմբատն է տնկել: Նոր էր նշանակվել շրջկոմի քարտուղար, երբ բուսաբանական այգուց տնկիներ բերեց եւ իր ձեռքով տեղադրեց այստեղ: Տես, որքան են փարթամացել, զովացնում են անցորդներին...

ԳԵՎՈՐԳ ԱԲՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՇԱԽՄԱՏ

Հաջող մրցելույթներ

Հայաստանի երեք շախմատիստներ՝ գրոսմայստերներ Վլադիմիր Հակոբյանը, Արտաշես Մինասյանը եւ միջազգային վարպետ Նորայր Քալանթարյանը, մրցելույթներ են ունենում ԱՄՆ-ում: Նրանց հերթական ելույթը Ֆիլադելֆիա քաղաքում էր: «Չեմպիոնների մրցաշարում», որին 24 շախմատիստներ էին մասնակցում, հիանալի հանդես եկավ Հակոբյանը: Շվեյցարական խաղակարգով, 5 տուրով անցկացված մրցումներում նա 3 հաղթանակ տարավ, երկու հանդիպում խաղաղ արդյունքով ավարտեց եւ 4 միավորով առաջին-երկրորդ տեղերը բաժանեց էստոնացի գրոսմայստեր Յան Էլվեստի հետ: Հաջող էր նաեւ Մինասյանի ելույթը: Նա եւս առանց պարտության անցկացրեց մրցաշարը, հաղթողներից ընդամենը կես միավորով ետ մնաց եւ, ինչպես մի քանի օր առաջ Սբրաքոն Սաունթինում ավարտված մրցաշարում, բաժանեց երրորդ տեղը:

Քալանթարյանը մասնակցեց «Համաշխարհային օփեն-2» մրցաշարին, որտեղ գրավեց 8-րդ տեղը: Այստեղ մրցանակային երեք տեղերը գրավեցին գրոսմայստերներ Վիկտոր Բոլոգանը, Գենադի Սագալչիկը, Ալեքսեյ Երմոլինսկին:

Այժմ մեր շախմատիստները հանդես են գալիս Ֆիլադելֆիայում անցկացվող մեկ այլ մրցաշարում՝ «Ֆիլադելֆիա օփենում», որն ավանդաբար շատ ուժեղ կազմ է հավաքել: Այս մրցաշարը հատկապես կարեւոր է Վլադիմիր Հակոբյանի համար: Այն ուժերի նոր ստուգատես է Լաս Վեգասում կայանալիք աշխարհի առաջնությունից առաջ: Մրցումներից հետո Հակոբյանը կվերադառնա Երեւան, որտեղ վերջին նախապատրաստությունից հետո կրկին կմեկնի Միացյալ Նահանգներ:

Ուժերի փորձամրցում անցկացրեց նաեւ աշխարհի առաջնության մեր մեկ այլ մասնակից՝ միջազգային վարպետ Լեւոն Արոնյանը:

Նա հանդես եկավ Սլովենիայի Պորտորոժ քաղաքում վեց շախմատիստների մասնակցությամբ անցկացված Միլան Վիդմարի հիշատակին նվիրված մրցումներում: Երեւանցի պատանին անհամարձակ սկսեց մրցաշարը. առաջին երկու հանդիպումները նա տանուլ տվեց: Սակայն հետագայում Լեւոնը հավաքեց իրեն եւ ավելի փորձառու մրցակիցների հետ պայքարում արժանի խաղ ցույց տվեց: Ի վերջո, նա 10 հնարավորից 5 միավոր վաստակեց (մրցումներն անցկացվում էին երկու շրջանով) եւ գրավեց չորրորդ տեղը: Արոնյանն ընդամենը կես միավորով ետ մնաց երկրորդ եւ երրորդ տեղերը բաժանած գրոսմայստերներ Կոժուլից (Սլովենիա) եւ Զվյագինցեւից (Ռուսաստան): Ըստ որում, Արոնյանին հենց այդ կես միավորը չբավականացրեց միջազգային գրոսմայստերի նորման լրացնելու համար:

Ավելացնենք, որ Պորտորոժի մրցաշարում վստահ հաղթանակ տարավ նախկինում Ուկրաինայի, իսկ այժմ Սլովենիայի քաղաքացի Ալեքսանդր Բելյավսկին: Հանրահայտ գրոսմայստերը 10 հնարավորից 7,5 միավոր վաստակեց:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Խաղադաշտում կանայք են

ԱՄՆ-ում անցկացվում է աշխարհի կանանց երրորդ առաջնությունը: Մասնակից 16 հավաքականները նախ իրենց հարաբերությունները պարզեցին 4 խմբերում: Այստեղ առաջին եւ երկրորդ տեղերը գրաված թիմերն իրավունք ստացան շարունակելու պայքարը:

Շատ հետաքրքիր ընթացան քառորդ եզրափակիչ փուլի խաղերը: Դրանցից մեկում տանտիրուհիները՝ ԱՄՆ-ի ֆուտբոլիստուհիները 3-2 հաշվով հաղթեցին Գերմանիայի հավաքականին եւ հաջորդ փուլ մտան: Ըստ որում, առաջին խաղակեսից հետո ամերիկուհիները զիջում էին 1-2 հաշվով: Կիսաեզրափակիչում նրանց մրցակիցը կլինի Բրազիլիայի հավաքականը: Վերջինիս եւ Նիգերիայի ընտրանու խաղը մի փոքր տարօրինակ ընթացավ: Պելեի եւ Ռոնալդոյի հայրենակիցները առաջին խաղակեսում 3 անպատասխան գոլ խփեցին մրցակից թիմի դարպասը, սակայն հանդիպման երկրորդ կեսում նույնքան գնդակ բաց թողեցին: Միայն լրացուցիչ ժամանակում հարավամերիկուհիները կարողացան խփել հաղթական գոլը 4-3:

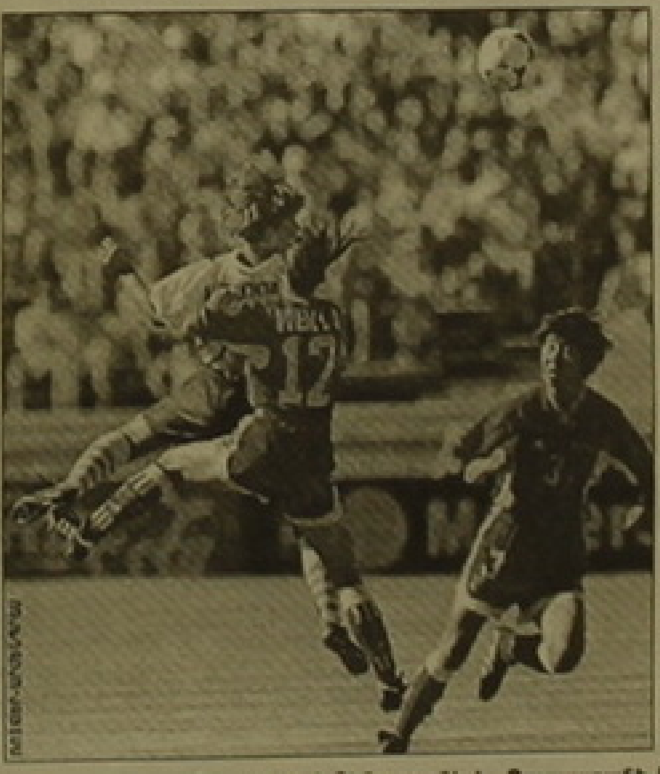

Խաղում են Չինաստանի եւ Ռուսաստանի հավաքականները

Մյուս երկու խաղերում կողմերից մեկը հաղթեց 2 գնդակի առավելությամբ: Աշխարհի չեմպիոնուհիները՝ Նորվեգիայի հավաքականի ֆուտբոլիստուհիները 3-1 հաշվով պարտության մատնեցին Շվեդիայի թիմին (հետաքրքիր է, որ բոլոր գոլերը խփվեցին երկրորդ խաղակեսում): Ռուսաստան-Չինաստան հանդիպումն ավարտվեց վերջինիս հաղթանակով՝ 2-0 հաշվով: Երկրորդ կիսաեզրափակիչում Նորվեգիայի եւ Չինաստանի թիմերը կմրցեն իրար հետ:

Պայքար Copa America-ի համար

Պարագվայում անցկացվող Հարավային Ամերիկայի առաջնությունում մրցապայքարեց մտան նաեւ երրորդ խմբի թիմերը:

Արգենտինայի հավաքականը, որը զգալիորեն փոփոխված կազմով է հանդես գալիս, 3-1 հաշվով վստահ հաղթանակ տարավ էկվադորի թիմի նկատմամբ: Հաշիվը առաջին խաղակեսում բացեց Դիեգո Սիմեոնեն, իսկ երկրորդում եւս երկու գոլ խփեց Մարտին Պալերմոն: Միայն դրանից հետո էկվադորցիները «բացեցին» հաշիվը:

Մյուս խաղում Հարավային Ամերիկայի 14-ակի չեմպիոն Ուրուգվայի հավաքականը 0-1 հաշվով զիջեց Կոլումբիայի ընտրանուն: Միակ գոլը 20-րդ րոպեին խփեց Վիկտոր Բոնիլյան:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Չեմպիոնի կոչման չորս թեկնածու

Ֆրանսիայում ընթացող Եվրոպայի առաջնությունում անցկացվեցին քառորդ եզրափակիչ փուլի խաղերը:

Անակնկալ գրանցվեց Լիտվա-Իտալիա հանդիպման ժամանակ: Լիտվայի ուժեղ հավաքականը, Նշանավոր Արվիդաս Սաբոնիսի գլխավորությամբ, հակառակ սպասվածի, չկարողացավ հաջողության հասնել. իտալացիները հաղթեցին 74-72 հաշվով եւ մտան կիսաեզրափակիչ: Այս փուլում նրանց մրցակիցը կլինի Ֆրանսիայի հավաքականը: Դաշտի տերերը համառ պայքարում կարողացան 66-63 հաշվով պարտության մատնել Թուրքիայի հավաքականին:

Մյուս կիսաեզրափակիչ զույգը կկազմեն Հարավսլավիայի եւ Իսպանիայի ընտրանիները: Հարավսլավացիները հաղթանակ տարան Գերմանիայի հավաքականի նկատմամբ 78-68: Իսպանացիները ջախջախիչ հաշվով՝ 102-79, պարտության մատնեցին Ռուսաստանի հավաքականին:

Գավաթը՝ «Սան Անտոնիոյին»

Բասկետբոլի ազգային ասոցիացիայի (NBA) գլխավոր մրցանակը՝ «Արծաթե գավաթը», պատմության մեջ առաջին անգամ նվաճեց «Սան Անտոնիո Սփըրզը»: Այս թիմը նախ հաղթեց այսպես կոչված կանոնավոր առաջնությունում, ապա օլիմպիական խաղակարգով անցկացված մրցաշարերում իրար ետեւից պարտության մատնեց մրցակիցներին:

Եզրափակիչ շարքում «Սան Անտոնիոն» ընդհանուր 4-2 հաշվով հաղթեց «Նյու Յորք Նիքս» թիմին: Մասնագետները նշում են, որ «Սան Անտոնիոյի» հաջողությունը հիմնականում ապահովեցին երկու խաղացողներ՝ Թիմ Դանկանը եւ Դեւիդ Ռոբինսոնը:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌ

ՃԻՇՏ ԼՈՒԾԵԼՈՎ ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌԸ ԵՎ ԱՌԱՋԻԿԱ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԱՌԱՋԻՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ «ԱԶԳ»-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՍՏԱՆԱԼ ԱՐԺԵՔԱՎՈՐ ՄՐՑԱՆԱԿԸ:

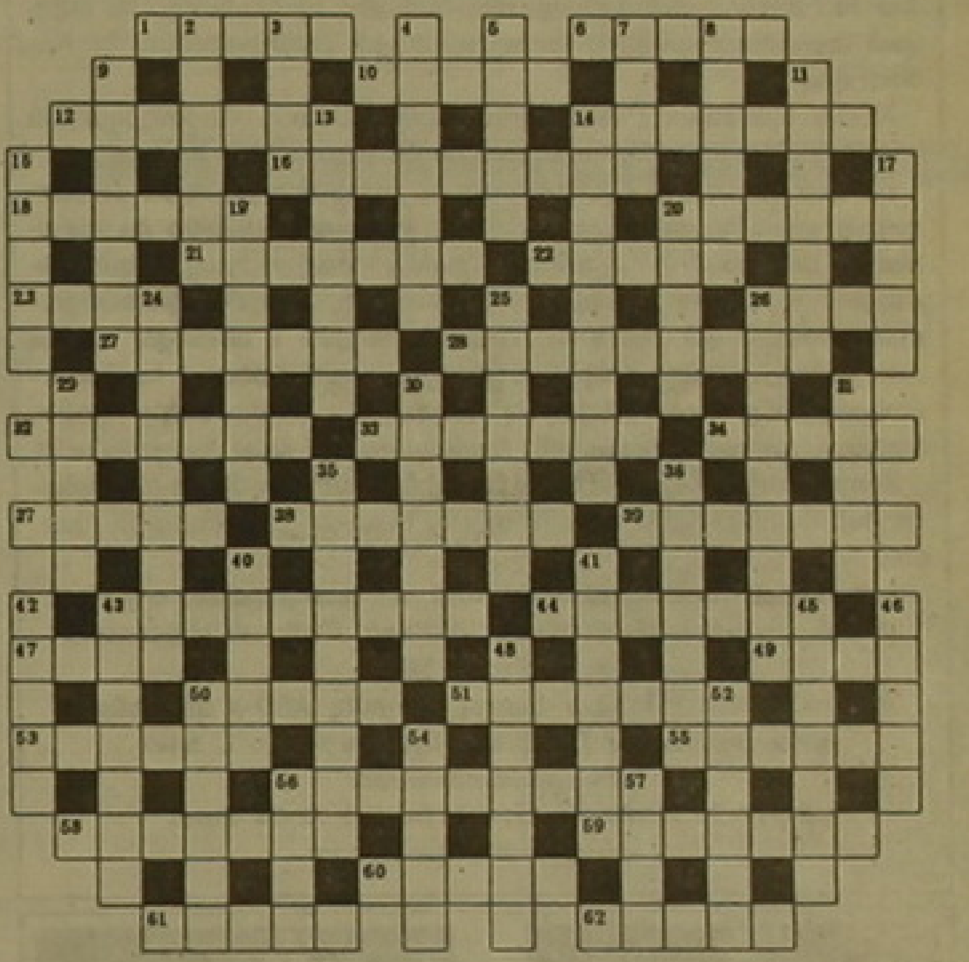

Ուղղահայաց

2. Խորհրդային վաստակավոր դերասան եւ բեմադրիչ, որը հիմնականում էկրանավորել է ռուս դասական գրողների ստեղծագործությունները: 3. Այս այրը ժամանակագրությամբ նախորդն է «Անահիտ» կինոնկարում: 4. Հայազգի այս կինոբեմադրիչը աշխատել է «Մոսֆիլմում», նկարահանել է «Գողը», «Համբույր» եւ այլ կինոնկարներ: 5. Ֆրանսիացի աշխարհահռչակ դերասան: 7. Խորհրդային կինոբեմադրիչ եւ սցենարիստ ՍՍՀՄ ժողովրդական դերասան («Թեհրան 43»): 8. Ամերիկահայ դերասանուհի, խաղացել է Ռուբեն Մամուլյանի ֆիլմերում: 9. Չեխ այս անվանի երգահանի մի շարք օպերաները էկրանավորվել են: 11. Ռուս կինոդերասան («12 աթոռ»): 13. Սոս Սարգսյանի դերերից: 14. Ռուս խորհրդային օպերատոր, Գայդայի հետ միասին նկարահանել է «12 աթոռը» եւ «Ոսկե հորթը»: 15. Կինոարվեստի ամենապատվավոր ամենամյա մրցանակը: 17. Հունգարացի այս կինոբեմադրիչը մեզ հայտնի է «Բուդապեշտյան տանիքներ» կինոժապավենից: 19. Լիտվացի սցենարիստ, կինոբեմադրիչ («Կանոնադա»): 20. Ֆրանսիացի անվանի դերասան, որը 1975 թ. պարգեւատրվել է իտալական բարձրագույն «Ոսկյա Վալենտինո» մրցանակով: 24. Ռուս կինոդերասանուհի («Մայրը»): 25. Կանացի լավագույն դերակատարումների համար իտալացի այս հմայիչ դերասանուհին արժանացել է «Օսկար» եւ «Ոսկյա գլոբուս» բարձրագույն մրցանակների: 26. «Հանդիպման վայրը փոխել չի կարելի» կինոնկարի հեղինակը: 29. Հայ կինոյի վերջին համր գեղարվեստական կինոնկարը: 30. Ամերիկացի կինոբեմադրիչ Հաթավեյի կինոնկարը Մ. Մոնրոյի մասնակցությամբ: 31. Ֆրանսիացի այս անվանի կինոբեմադրիչի գրեթե բոլոր գործերում հնչում է անսահման հավատը մարդու նկատմամբ: 35. Հ. Ներսիսյանի դերերից: 36. «Ծնողներին չեն ընտրում» կինոնկարի բեմադրիչը, ազգությամբ ռուս: 40. Չեխ հայտնի կինոբեմադրիչ, տիկնիկային ֆիլմերի մեծագույն վարպետ: 41. Կինոաստղերի եւ կինոարվեստի քաղաքը: 42. Ֆրանսիական կինոյի այս աստղը մարմնավորել է Աննա Կարենինային: 43. Կինոօպերատոր, Հայկական ՍՍՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ («Պոեմ Հայաստանի մասին»): 45. Ռուսական կինոյի եւ կրկեսի հայտնի դերասան: 46. Ռուս խորհրդային օպերատոր, որը Շատրովի հետ միասին նկարահանել է «Այժմ Դուք որտե՞ղ եք, Մաքսիմ» ֆիլմը: 48. Ամերիկացի կինոբեմադրիչ, սցենարիստ, մի քանի «Օսկար»-ների դափնեկիր («Ջազում միայն աղջիկներ են»): 50. Խորհրդային դերասանուհի, Ֆիլատովայի դերակատարը «Երիտասարդ գվարդիա» կինոնկարում: 52. Համո Բեկնազարյանի վրացական ֆիլմերից, որտեղ գլխավոր դերը կատարել է Նատո Վաչնաձեն: 54. Յուրի Նիկուլինի հիմնական աշխատավայրը: 56. Ֆրանսիական կինոարվեստի նշանավոր գործիչ, ֆրանսիական առաջին («Աշխարհի վերջը») հնչյունային կինոնկարի բեմադրիչը: 57. Հայկական կինոնկար ըստ Ա. Գայդարի «Դպրոց» վիպակի մոտիվների:

Հորիզոնական

1. «Կտոր մը երկինք» կինոնկարի այլ անվանումը: 6. Բրիջիթ Բարդոյի իսկական ազգանունը: 10. Հայ դերասան, կինոբեմադրիչ, թատերագետ, դրամատուրգ: 12. Հայ կինոյի լավագույն գործերից մեկը: 14. Ռուս դերասանուհի, Կլավդիայի դերակատարուհին «Աստղերն անհետանում են կեսօրին» կինոնկարում: 16. Հայազգի դերասան, կինոբեմադրիչ, նկարվել է «Մեր սիրտը» կինոնկարում, նկարահանել «Մի կտոր սովորական կարոտների վրա» ֆիլմը: 18. Ռուս թատերագետ, «Իսկուստվո կինո» ամսագրի խմբագիր (1969-1982 թթ.): 20. Կինոբեմադրիչ Ս. Դոլիձեի հայտնի ֆիլմերից: 21. Այս հերոսին «Անահիտ» կինոֆիլմում մարմնավորել է Ֆ. Դովլաթյանը: 22. Հերոս «Մեր մանկության տանգոն» հայկական ֆիլմում: 23. Իտալահայ այս երգչուհին 1920-ական թվականներին նկարահանվել է իտալական կինոյում: 26. Կինոնկար իսպանացի մեծ նկարչի մասին: 27. Ֆրանսիացի դերասանուհի, «Պարմի մենաստանը» կինոնկարի գլխավոր հերոսուհու դերակատարը: 28. Ռուս այս կինոբեմադրիչի «Թռչում են կռունկները» կինոնկարը համաշխարհային ճանաչում ունի: 32. Ամերիկացի այս կինոբեմադրիչը մեզ հայտնի է իր «Օկլահոմա» կինոնկարով: 33. Ռուս խորհրդային այս դերասան, բեմադրիչ, մանկավարժին աշակերտել են Տիխոնովը, Ճիաուրելին եւ էլի մի շարք անվանի դերասաններ: 34. Ֆրանսիացի հայտնի կինոբեմադրիչ: 37. Ռուս մեծ գրող, որի անվամբ կինոստուդիա կա Մոսկվայում: 38. Սուրենի դերակատարը «Ոսկե ցլիկը» կինոնկարում: 39. Այս կինոնկարում Կոտեյանը մարմնավորել է Սերգո Օրջոնիկիձեին: 43. Ռուս կինոօպերատոր («Պատերազմ եւ խաղաղություն»): 44. Յուրի եւ Վիտալի ռուս խորհրդային դերասան եղբայրների ազգանունը: 47. Հնդկաստանի այս քաղաքի մոտակայքում գտնվում է Թաջ Մահալ տաճարը: 49. «Կովկասի գերուհին» կինոնկարի գլխավոր հերոսուհին: 50. Երեւանի այս կինոթատրոնում է առաջին անգամ ցուցադրվել «Նամուս» կինոնկարը: 51. «Սուտը հորթերի խերը չտեսնի» «Ոսկե ցլիկի» հերոսը: 53. Վ. Բագրատունիի դերը «Պեպո» կինոնկարում: 55. Հայ խորհրդային օպերատոր («Բարեւ, ես եմ»): 56. Ռուս խորհրդային դերասան, Սամսիմի դերակատարը «Չափազ Բերկուտ» կինոնկարում: 58. Հայկ եւ Գեւորգ եղբայրների ազգանունը հայկինոյում: 59. «Միմինո» կինոնկարի բեմադրիչը: 60. «Պեպո»-ում հերոսուհուն մարմնավորել է Տ. Սախմուրյանը: 61. Գերմանացի կինոբեմադրիչ Ֆ. Մուռնաուի հայտնի կինոնկարը: 62. «Թութսի»-ի համար պարտական ենք ամերիկացի այս կինոբեմադրիչին:

Կազմեց Ն. ՉԱՔԱՐՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Արաքսյան: 2. Գիրք: 3. Տիտոս: 4. «Աղիդաս»: 5. Քուակ: 6. Տաղվորիկ: 9. «Միդա»: 10. Սահարա: 12. Աշտե: 17. «Մարմարա»: 18. Էվերեստ: 19. Այգեձոր: 21. Բառնաուլ: 25. Անապար: 26. Նատոլենո: 28. Շվանիձոր: 30. Բանկ: 32. Տոնգա: 33. Անգլիա: 34. Օտտավա: 39. Արոն: 41. Մանե:

Հորիզոնական

7. Բրազիլիա: 8. Ոդիսական: 9. Աֆար: 11. Դոկա: 13. Գարի: 14. Ուկրաինա: 15. Շտոֆ: 16. Կաղամբ: 20. Իբերիա: 22. Ավարայր: 23. Ամբերդ: 24. Բեյրութ: 27. Քամբոս: 29. Համբավ: 31. Վիտալա: 35. Բոնն: 36. «Նահապետ»: 37. Գունո: 38. Կարգ: 40. Տամա: 42. Հոլանդիա: 43. Ավանեսով:

digitised by A.R.A.R.@

AED

Academy for Educational Development

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կրթության զարգացման ակադեմիան (AED), որը գործում է ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորմամբ, Հայաստանի կանանց հասարակական կազմակերպությունների համար նախատեսել է կազմակերպել կանանց հիմնահարցերին նվիրված տարածաշրջանային աշխատանքային հանդիպումներ և համաժողով:

AED-ն պատրաստ է համագործակցել կանանց հասարակական կազմակերպություն ներկայացնող բոլոր անհատների հետ:

Ծրագրի նպատակն է խրախուսել և տարածաշրջանային մակարդակով առավել ընդգրկուն դարձնել կովկասի կանանց հասարակական կազմակերպությունների համագործակցության ռազմավարության համատեղ մշակման աշխատանքը, ստեղծել գործանդության նպատակով մրցույթներ: Ծրագրի խնդիրն է աջակցել տարածաշրջանային հաղորդակցման ցանցի ստեղծմանը, համագործակցությանը, այն ընդլայնել ազգային սահմաններից դուրս, նպաստել տարածաշրջանային համակարգման ողջ հաստատմանը:

Տարածաշրջանային աշխատանքային հանդիպումների և համաժողովի մասնակիցների ընտրությունը կկատարվի մրցութային կարգով:

Բոլոր հետաքրքրվածներին հրավիրում ենք հանդիպման, որը տեղի կունենա հուլիսի 14-ին, ժամը 14:00-ին, Թեխեյան կենտրոնում (Խանջյան 50):

Տեղեկությունների համար կարող եք դիմել AED-ի գրասենյակ հետևյալ հասցեով՝ Երևան, Այգեձոր նրբ. 1, 54ա:

Հեռախոսահամարներ՝

27-17-20, 27-70-08, 151-945 (AT&T), 72-04 (կառ.),

էլ. փոստ aed@arminco.com

ԵՐԵՎԱՆԻ ՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՈՐՍԱ

Ազգ

ՀԱՐԳԵԼԻ ԲԱԺՆԵՏԵՐԵՐ

Երևանի ֆոնդային բորսան **«Ազգ»** թերթի հետ համատեղ հրապարակում է ֆիզիկական անձանց համար ֆոնդային շուկայի ունեցած հնարավորությունները ուղղված տեղեկություններ ու բաժնետիրական ընկերությունների արժեթղթերի (բաժնետոմսերի) փոխանակ սակարկություններ (առանց փոխառված վճարման):

Հայաստանի ամբողջ տարածքից Դուք կարող եք ձեր բնակարանից (աշխատանքից, գրասենյակից, ավտոմեքենայից) 1999 թ. հուլիսի 3-ին, ժամը 12:00-14:00 զանգահարել 56-07-57 հեռախոսահամարով և Երևանի ֆոնդային բորսայի արտոնագրված բրոքերի օգնությամբ «Հայկական կառիսալի ուղեակ» և բաժնետիրական հասին միասնական շարժի համակարգի» միջոցով լիարժեք բաժնեցիկ ռեժիմով գնել կամ վաճառել ցանկացած բաժնետոմս:

Ֆոնդային շուկան Հայաստանում ստեղծված է և գործում է: Մենք հրավիրում ենք համագործակցության բոլոր շահագրգիռ անձանց:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՈՐՍԱ «ԱԶԳ»

ԹԵՔԵՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԸ

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է

Դեսպանատներին, միջազգային, համատեղ, տեղական և հասարակական կազմակերպություններին իր բարձր ճաշակով հարդարված դահլիճներում

- կոնֆերանսներ
- սեմինարներ
- ընդունելություններ
- հանդիպումներ
- ցուցահանդեսներ
- ճաշկերույթներ և այլն անցկացնելու

ՏՐԱՄԱԴՐՈՒՄ Է

- 25-250 տեղանոց փոքր և մեծ դահլիճներ
- ցուցաստախ
- օդափոխության և զովացման համակարգ
- երեք լեզվով միաժամանակյա թարգմանություն
- overhead, սլայդոսկոպ
- ավտոմեքենաների կանգառում և այլն

Վարձավճարը՝ պայմանագրային

Մեր հասցեն՝ Երևան, Խանջյան 50

Հեռախոսներ՝ 57-30-57, 57-71-25

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

Հ1 — 3 հուլիս

10.00 Հայլուր
10.20 Ձենց այնպես
10.40 Մարդը և բնությունը
11.05 Գիտահանրամատչելի կինոյի ժամ. «Գանձերի որոնումը»
11.20 Երգեմ ու ժպտամ
12.00 «Սանջիտաա»
12.30 Սոցիալական ալիքաներ. «Խորհրդավոր հրեշներ»
14.00 Հանդիպում Տիգրան և Հայկ Մարտիրոսյանների հետ
14.25 Լիամետրաժ մուլտֆիլմ «Ինչպես են անցկացնում արձակուրդը Լոլիկն ու Բոլիկը»
15.30 Քառուղիներ
16.00 Մարզաշխարհ
16.35 Հող և ջուր
17.00 Հայլուր
17.20 Հեքիաթների դաշտ
18.00 Արմեն Սեդրակյանը 7 ուղղությունում
18.30 3-րդ խաղակետ
19.00 Խոռոն լույս
19.10 Լեզվաշխարհ
19.30 Հեռուստասերիալ «Լոտեր»
20.00 «Բեկել լար» Սամվել Գրիգորյանի ստեղծագործական երեկոն
21.00 Հայլուր
21.35 20 վայրկյան
21.40 Չիմուռ
22.15 Անձնագրերի առանձյակ
22.25 Բոհեմ
23.05 Ինչ կա չկա
23.35 Գ/Ֆ «Դաշտուցին էջեկը»
00.00 Հայլուր
00.15 Ֆիլմի շարունակությունը

Մշակույթ

19.00 Լիամետրաժ մուլտֆիլմ «Գաղտնիքները»
20.05 Երգում է Սեյրան Դոնը
20.30 Լրաբեր
21.05 Սերիալ «Կարմիրը և սևը» (4-րդ մաս)
22.05 Սիրեցեք գրքերը
22.10 «Երեկո Գայանե Վիրաբյանայանի և Ռոստոմայանի հետ»
22.35 Գեղ.ֆիլմ «Ռեմ-Էնդ բռնության գոտում»
01.05 Լրաբեր

Ա1+

11.00 «Ինչպես հասնել կատարելության», ծեխինգ Արնոլդ Թոռսֆորդի հետ
12.05 Տոմար
14.00 Ոչ նեյտրալ մարդկանց կյանքը
14.15 Հումորային
14.30 Մուլտֆիլմ «Օլիվերն ու ընկերությունը»
15.45 Գ/Ֆ «Վերջի կոմեդիան և ռոմանտիկ գործանքը»
17.40 Հենակետ
(18.00-19.00 Ընդմիջում) 19.00 Մամուլի խոսնակ
19.15 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Ընտանեկան ֆիլմ. «Նոր Ռոբինզոնները» (ավարտը)
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Ծառ ու փորձանք
22.15 Հեռակիր
23.05 Ջարլի Ջապլինի վաղ ֆիլմերից. «Ձեռնոցները»
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անորոր
00.05 Մի անգամ
00.10 Ucup աներկ
00.35 Գիտելիքների կինոտարի ներկայացնում է. Անցնում է «Բանգլադաուգ. «Անհանգիստ» գեղեկեկ գրով
01.55 VIDEOART PLUS «Բացառիկ ոչինչ», «Կոշտ Ալֆա»
02.30 Սուրհանդակ

Շանթ

9.00 Գ/Ֆ «Օդերե» (դերերում Լ. Օլիվիեր, Գ. Կոհոսովա, Բ. Բոնիկորդու)
10.25 Հոգևոր երգիչ խոսք. Մեսրոպյաց կրթ.
10.45 Անձնական զրուցարան
11.00 Նորություններ
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Կենդանիների աշխարհում
16.55 Ձե Ինչպես է բոլը
17.40 Ֆուտբոլ «Մերաժե»-«Ռիվադո» (18.45 Նորություններ)
19.55 Եղավաս
20.20 Գ/Ֆ «Մինիկ ֆուոկ ստեղծագործություններ» (դերերում Գ. Պեկ, Դ. Գիֆֆիա. ԱՄՆ, 1954)
22.00 Ժամանակ
22.50 Սերիալ «Գաղտնի ծրագրեր»
00.30 Բաժեղեկության եկեղում առաջնորդության բաց
(01.10 Առորյական ներքություններ)
02.10 Գ/Ֆ «Աղեքսի ալուրսաւ» (դեր. Դ. Լոուփ, դերերում Դ. Բոգարտ, Ս. Բեյքր, Ժ. Մասար. Անգլիա, 1967 թ.)

ՊՌՏ

9.00 Մուլտֆիլմ «Զգուշացեք, զվարճանալ է»
9.15 Գ/Ֆ երեխաների համար «Տիրազան տղան»
10.30 Մուլտֆիլմեր
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.35 Ինչ, որ, ոփերա
12.05 Հեռուստախաղ «Հարյուր մեկին»
12.50 Մեր առաջին հարցազրից
13.15 Ռանի բաճալիկ
13.30 Լավ նորություններ
13.50 Մուլտֆիլմեր
14.05 Սերիալ «Տարզան. արկածների թատրոնում». «Տարզանը և աղջկային ճակատը»
15.00, 21.00 Լուրեր
15.30 Վերջին (ոպերա) հաղորդաշարերից. Ռուսինեն Երգում է ռուստավելից 15 տարին
15.55 Կարճամետրաժ ֆիլմ երեխաների համար «Ռեփերի երեք քաջերը և... Բախտավոր» Ստրիգել
16.10 Երկ շարժ «Անոց լինի»
17.10 Սերիալ «Օրենք և կարգ»
18.00 Հայլ ձգտումներ
19.00 Իմ լուծվեր
20.00 Հի բնակարան 1988 թիվ (2-րդ մաս)
21.35 Լեդի Նովելլի «Ընտանեկան գրգռիչ» ֆիլմում
(ԱՄՆ)
23.20 Մուլտֆիլմ արջանական սրբում առանձնահատկությունների հավերժը
01.00 Առողջության
01.15 Մեծ սամաքեր

Հ1 — 4 հուլիս

10.05 Առավոտ լուսոյ
10.15 Բարեւ
11.45 Շախմատ 64
12.00 Չիմուռ
12.35 Կոլեկտիվին մրտուի
13.15 Դա, ան, մի
14.30 Վավերագրական կինոնկար «Անսարփի սարդինները»
15.30 Հեռուստատեսարժուր սեառտա ինտեր կաղարաժաց. Ավերտես Դավայան. «Զրան կարտը»
17.00 Հեռուստախաղ «Ձայն Բոլորի բաժակի ները»
18.35 Գառուղեփողագ
19.00 Գ-րդ հրաշալիք
19.40 Հաճոյ զրույց
20.00 ԱՄՆ-ի ամբարությունամ օրը
20.20 Բումերանգ
21.00 Օրակարգ
21.35 Համայնական պատկեր
22.00 Այսօր Սերե Մեղրյանի ծննդյան օրն է
22.30 8 1/2. Գ/Ֆ «Այսրինքն է աղոտ սույն կյանքը»
00.45 Անտիկայքի մեապանոր երգիչների մեծ ծայրերը (2-րդ մաս)

Մշակույթ

19.00 Կինոնկար երեխաների համար «Զեւսը և Ռոմանենսը»
20.40 «Միասին»
21.15 Երաժշտական ծրագիր «Ասոյապույ»
21.55 Սիրեցեք գրքերը
22.00 Մշակութային լրատվական ծրագիր «Կիրակի»
22.35 Գեղ.ֆիլմ «Օրերը»

Ա1+

11.00 «Ինչպես հասնել կատարելության», ծեխինգ Արնոլդ Թոռսֆորդի հետ
12.05 Տոմար
14.00 Ոչ նեյտրալ մարդկանց կյանքը
14.15 Հումորային
14.30 Ուրախուրս N 1
16.10 Հեռակիր
17.00 Գիտաստղեր
17.30 Մուլտեր
(18.00-19.00 Ընդմիջում)
19.00 Քենին Բոդրեկեր «Ջանանգեր» կատակերգություն մեջ
20.40 Անճանոթ աշխարհի ծառը ներկայացնում է «Կորած խոդակերությունները» ստամֆիլմը
21.30 Ի դեպ
22.00 Խումձան ալիք
22.30 Յոթ fur լրատվական վերլուծական ծրագիր
23.00 Մի անգամ
23.15 Գ/Ֆ «Բլոգ եղբայրներ 2000» (կատակերգություն)
01.25 Աերեւուշ
01.45 VIDEOART PLUS «Դարող մարդիկներին երազը»

Շանթ

9.00 Մուլտֆիլմ
9.10 Գ/Ֆ «Անծանոթ աղջիկը»
10.30 Գիտաելաւիրով «Զրահաւորը»
11.00 Նորություններ
11.15 Կոխովի «Անլուրը Նոյեր» ծրագիր
11.30 Բանի ոնց բոլորը տանն են
12.05 Վարորդական առաջ
12.55 Ծառայում եմ Ռուսաստանին
13.25 Նկարիչ, հարցով ակերի
13.50 Գյուղական տեղեկատու
14.20 Սերիալ «Կուսոյի փնդի բոլոր ծանրությունները»
15.15 Միջազգային համալիրամակարդիկ
16.00 Նորություններ
16.15 Ծանուցմարանների ակումբ
17.05 Ֆուտբոլի տեսություն
17.35 Գիտելիակումբ «Տիմոն ու Պումբան»
18.00 Գիտելիակումբ «Ալադին»
18.30 Պատմություն անհայ
19.15 Հիշում եմ... սիրում եմ...
19.55 Գ/Ֆ «Պատմական դիմի Փարիզ» (դերերում Ս. Սորա, Ս. Դոնեզ, Վ. Սիրակել, Ռուսաստան-Ֆրանսիա, 1993 թ.)
22.00 Ժամանակ
22.35 ՌԻԹԱ 99
00.30 Մշակութային նորություններ
00.55 Լուսադիտը. Սարդ Զարիստրով
01.25 Սերիալ «Սիրեկան Քինզի «Ռոկի» սպանակ»

ՊՌՏ

9.00 Մուլտֆիլմ
9.30 Ծառայում եմ հայրենիքին
10.00 Գյուղական լուրեր
10.30 ՊՌՏ-ի փոստը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.30 «Անգլացի» և ընկ.
12.25 Մանկան շուրջերով
13.00 Ռուսական լոտո
13.40 Գիրքի աշխարհը Լեոնիդ Կուրավլյովի հետ
13.55 Մուլտֆիլմ «Ծովյան ու մըցորդը»
14.05 Սերիալ «Տարզան. արկածների մասնությունը», «Տարզանը և ընձառյուծի դեղը»
15.00 Լուրեր
15.30 Դաշնակություն
16.10 Ս. Մուրադյան ստեղծագործական երեկոն
17.10 Սերիալ «Օրենք և կարգ»
18.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
19.00 Գ/Ֆ «Գաղի մայր» (Ուկրաինա)
21.00 Հայելի
22.00 Մենաստանը կորչելը «Ա-Լ Ռեկլ» վաճառատուն, ֆիլմում
23.45 4-2 հերկայացնում է
00.40 Հեռաստախի բաժանմունքը
01.10 4 2 կինոարտեսի. Գ/Ֆ «Հոււաստեղծները»

Հ1 — 5 հուլիս

17.00 Հայլուր
17.20 «Լեգո» հեռուստախաղ
17.50 Հեռուստախաղ «Սոֆտոսը»
18.50 Գեղարվեստական կինոյի ժամ. «Հուլիսի խորհրդները»
19.40 21 րոպե
20.00 Փաստագրական ֆիլմ «Սատենապահը»
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տոնեսոնեկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակայասալոց
21.45 Այսօր
22.15 Կինոստ ֆիլմերի էկրան. Գ/Ֆ «Ընծայում մեծ վրա»
23.40 Բեթրաբի «Լուսնի սոնյաս»
00.00 Հայլուր

Մշակույթ

19.00 Մուլտֆիլմ «Թռչը և Չարին»
19.10 Ընտանիք. «Բացենե»
20.05 Մարզաշխարհ անցած շաբաթ
20.30 Լրաբեր
21.05 Սերիալ «Նամուշեշնին ու Եվրոպան» (1-ին մաս)
22.00 Սիրեցեք գրքերը
22.15 «Կանթեղ»
22.40 Գեղ.ֆիլմ «Երբեք չաս ուշ չէ»
00.25 Լրաբեր

Ա1+

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Աստվածների պղծածագները» (1-ին մաս)
ավարտին Յոթ fur (կրկնություն)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Ակսոսա
20.30 Ասպարեզ
21.05 Հենակետ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Գ/Ֆ Լեոնիդ Կուրավլյովը «Աֆոնյան» կոմեդիայում
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անորոր
00.05 Մի անգամ
00.10 Ուրախուրս N 1
01.50 VIDEOART PLUS. N12, N13
02.30 Սուրհանդակ

Շանթ

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Ջենեվրո Հարրին»
16.40 Մուլտսերիալ «Դե, սպասիր»
16.55 Աստղային ժամ
17.30 Մինչեւ 16 և բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Սերիալ որոնիսուս «Կոմունիդ դե Սոնուոր» (հեռուստասեանական ֆիլմ 26 մասով), Ալեխանդր Դյումայի վեպի մոտիվներով. ռեժ. Ս. Փիլան (դերերում Ժ. Դ. Մարեյ, Ռ. Բեյնետ, Ս. Դուգառն, Ե. Պլիոտ՛ոխնի 1996 թ.)
20.15 Պոզների «Ստենե» ծրագիրը
21.00 Միսս Մարփլը «Սոպանությունն փոքրում լավե» տեղեկությունների ֆիլմում (1-ին մաս) (դերերում Դ. Հիքսոն, Պ. Էդինգտոն, Անգլիա, 1986 թ.)
22.00 Ժամանակ
22.40 Սպարտն
24.30 Հայացք
01.20 Գ/Ֆ «Պառահանդրե» (դերերում Ի. Ռինիեն, Ս. Կաստերե)
01.55 Նորություններ

ՊՌՏ

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բողոքի շուկերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների որսը»
10.15 Հերաստախի բաժանմունք
10.45 Մոդաներբեր փոստով
11.10 Հեռուստաեերիալ «Մրցակ»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.10 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ բախանոտեղիները»
13.30 Հայելի
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ «Անցողիկը»
16.25 Սերիալ «Հաղուսեեր ու Նեմանվոր ները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Ucuարակ
19.05 Հոմեոպաթիա և առողջություն
19.15 Անասատերր վերահրեկկան եվ Իզոր Կուասիկաման «Անանոն առաջ» ֆիլմում (1-ին սերիա)
20.30 Սերիալ «Այդ պարոն նախարար»
21.40 Սահրմանենք
21.55 Մեր առաջին հարցազրից
22.30 Կինոյի ժամ. Լեոնիդ Կուրավլյովը. Վյաչեսլավ Տիխոնովը, Ռոլան Բիկովը «Փողոցներով կոմոդ ենք տանում» եր գիծավորված նովելլաների
23.50 Սերիալ Առառաձ
00.55 Հերաստախի բաժանմունք
01.40 Ակսոնածնոտուռես անասարդին օղակ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ «Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի ձեռնարկությունները» տեղեկագիրը: Վաճառվում է «Նոյյան տապան» (Հանրապետության հրապարակ), «Ավանա» (Աբովյան 25), «Русская книга» (Փ. Բուզանդի 1) գրախանութներում և մեծացի «Բարեկամություն» կայարանի մուտքի մոտ ցանցից կրպակում:

«Ազգ» Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Դասիչ 69149 Պատվեր 1081 Տպաքանակ 4000 Ստորագրված է տպագրության 2. 07. 1999 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@